

MASARYKOVA UNIVERZITA

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDERA DIDAKTICKÝCH TECHNOLOGIÍ

Bakalářská práce

Linda Stixová

Brno 2009

MASARYKOVA UNIVERZITA
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDERA DIDAKTICKÝCH TECHNOLOGIÍ

**Možnosti využití učebních pomůcek a
didaktické techniky ve výuce praktického
vyučování**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Pavel Pecina, Ph.D.

Autor práce:

Linda Stixová

Brno 2009

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně dle pokynů vedoucího bakalářské práce a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena na Masarykově univerzitě v Brně v knihovně Pedagogické fakulty a zpřístupněna ke studijním účelům.

Ve Svinošicích dne 22.11. 2008

.....

Linda Stixová

Poděkování:

Děkuji tímto Mgr. Pavlovi Pecinovi, Ph.D. za podmětné vedení práce a poskytnuté rady při jejím zpracovávání.

OBSAH

Úvod.....	6
1. Učební pomůcky a didaktická technika.....	8
1.1 Didaktická technika VS učební pomůcky	9
1.2. Didaktická technika	9
1.2.1 Rozdělení didaktické techniky	9
1.3 Učební pomůcka	10
1.4 Rozdělení učebních pomůcek.....	10
2. Didaktická technika – rozdělení a význam.....	12
2.1 Přehled didaktické techniky vs. učebních pomůcek	12
2.2 Didaktická technika a učební pomůcky dle použití v učebnách.....	13
2.3 Didaktická technika a učební pomůcky užívané při práci pedagoga.....	15
2.3.1 Tabule	15
2.3.2 Zpětný projektor, vizualizér	16
2.3.3 Dataprojektor.....	17
2.3.4 Interaktivní tabule neboli Smart Board / Activ Board	19
2.3.5 Učebnice	21
2.3.6 Auditivní, vizuální a audiovizuální pomůcky	23
3. Problematika studijního oboru hotelnictví a turismus z pohledu řešené problematiky	26
3.1 Údaje o studijním oboru.....	26
3.2 Stručný popis oboru.....	26
3.3 Uplatnění absolventa.....	26
3.4 Poznámky.....	26
3.5 Učební plán pro 4letý studijní obor Hotelnictví a turismus	27
3.6 Charakteristika klíčových předmětů.....	27
3.6.1. Hotelový provoz.....	28
3.6.2. Zeměpis cestovního ruchu.....	28
3.6.3 Cestovní ruch	28
3.6.4 Ekonomika a účetnictví.....	29
3.6.5 Podnikání v hotelnictví	29
3.6.6 Cizí jazyk I + II	29
3.7 Charakteristika předmětu Seminář z cestovního ruchu	30
3.7.1 Dovednosti a vědomosti absolventa semináře z cestovního ruchu	31
4. Didaktická technika a učební pomůcky v předmětu seminář z cestovního ruchu	32

4.2 Víceúčelová multimediální třída vhodná pro výuku Semináře z CR.....	34
4.2.2 Multimediální třída pro potřeby vyučování Semináře z cestovního ruchu	35
4.3 Didaktická technika a učební pomůcky vhodné pro výuku semináře z cest. ruchu:	36
4.3.1 Učebnice.....	36
4.3.2 Vizualizér	37
4.3.3 Powerpointová prezentace	38
4.3.4 Dataprojektor.....	41
4.3.5 Video/DVD rekordér/přehrávač.....	42
4.3.6 Interaktivní tabule	42
4.3.7 Pracovní listy.....	44
4.3.8 Internet / intranet.....	45
4.3.9 Fólie pro vizualizér / zpětný projektor	45
4.3.10 Učební pomůcky prezentované didaktickou technikou + software	46
Závěr	48
Anotace.....	50
Summary.....	50
Klíčová slova	50
Použitá literatura	51
Zdroje internet	52
Seznam obrázků	53
Seznam příloh.....	53

Úvod

V úvodu této bakalářské práce bych si ráda položila a následně i zodpověděla otázku proč jsme si vybrala téma možnosti využití učebních pomůcek a didaktické techniky ve výuce praktického vyučování?

Důvodem proč jsem si vybrala toto jistě velmi zajímavé téma byla skutečnost, že dle mého názoru není na našich školách věnováno didaktické technice a učebním pomůckám (zvláště informačním technologiím) tolik prostoru kolik by si bezesporu zasloužili. To je bohužel velká škoda jak pro pedagogy tak pro studenty. Pro pedagogy znamená nevyužívání didaktické techniky a moderních učebních pomůcek jakýsi krok zpět ve vztahu k těmto technologiím. Nejenže se výuka zpestřená či celá vedená pomocí didaktické techniky stává pro dnešní studenty daleko stravitelnější, jednodušší na pochopení ale také mnohem zajímavější. Studenti při tomto druhu výuky lépe a déle dokáží udržet pozornost při všech stádiích učení / osvojování si nové látky.

Neméně důležitý je i fakt, že studenti této výuce dávají přednost i díky tlaku, který je na ně vyvíjen v souvislosti s výpočetní technikou a jejím užíváním. Ať už vědomě či nevědomě snaží se novým technologiím porozumět, využívat je a naučit se s nimi pracovat.

Ale moderní technologie pozvolna objevované pro didaktické účely neskýtají nové možnosti jen studentům. Pro pedagoga je práce s těmito moderními přístroji také výhodná - zprvu sice před pedagogem stojí řada nástrah které musí překonat (porozumění a seznámení se s novou didaktickou technikou, specifikování pro jaký účel by bylo nejvhodnější techniku používat a v neposlední řadě i nové didaktické zřetele které je třeba si vštípit). Další překážkou může být poměrně velká časová náročnost na domácí přípravy pomůcek, které chceme prezentovat pomocí didaktické techniky. Ale ani tímto počátečním stavem se nesmí pedagog, který chce rozvíjet jak své tak i žakovské schopnosti nechat zastrašit. Počáteční nedůvěra k novému časem opadne, studenti přijímají nový druh výkladu velmi kladně a my začínáme přicházet na to, že práce s novými technologiemi vůbec není obtížná, naopak je velmi snadná a ušetří vyučujícímu i studentům mnoho času, který může být věnován efektivnějšímu využití.

Cílem této práce je poodhalit různé způsoby využívání didaktické techniky a učebních pomůcek pro potřeby pedagoga v praktickém vyučování. Zároveň poodhalíme jejich klady, zápory a také nejvhodnější možnosti využití pro výuku.

Dále se pak práce věnuje využívání a aplikaci některých pomůcek, které jsem dle mých zkušeností označila jako vhodné pro výuku praktického vyučování - konkrétně semináře z cestovního ruchu.

Tato didaktická technika a učební pomůcky jsou dále představeny podrobněji, tak aby i nezasvěcený člověk mohl pochopit podstatu užívání těchto pomocníků. Důležitou součástí práce jsou i pasáže věnované vhodnému využívání jednotlivých pomůcek a didaktické techniky, jejich správné zacílení na příslušnou oblast vyučování a v neposlední řadě také na didaktické zřetele pro práci s těmito didaktickými pomůckami pro pedagogické pracovníky nejen z oblasti praktického vyučování.

1. Učební pomůcky a didaktická technika

K efektivně řízenému výchovně–vzdělávacímu procesu ve výuce značně přispívá i materiálně-technická základna. Jedná se o početnou skupinu (soubor) materiálních prostředků, které svým založením a funkcí slouží k výuce a dosažení stanovených výukových cílů. Do této skupiny řadíme například učební pomůcky, specifické / speciální zařízení a vybavení škol a učeben a také v neposlední řadě didaktickou techniku, která může významně ovlivnit kvalitu výuky.

Potřeba využívání didaktické techniky a učebních pomůcek plyne ze skutečnosti že, člověk získává 80% informací pouze zrakem, 12% získává sluchem, 5 % hmatem a 3% vnímá ostatními smysly.⁹ Navíc názorná pomůcka, použitá ve vhodný čas a vhodným způsobem ve výuce odborného předmětu může zvýšit zájem žáků o probírané téma, následuje delší pozornost studentů a případná aktivita – toto všechno vede k trvalému a pevnému osvojení učiva - tedy splnění výchovně vzdělávacího cíle.

Je však nutné rozeznávat tenkou hranici mezi přílišným a příliš střídmým využíváním did. techniky a učebních pomůcek. Touto pomyslnou hranicí by mohl být přechod z prvního stupně na druhý stupeň základní školy. U mladších žáků je lépe používat názornou ukázkou, protože, nemají ještě plně rozvinutou imaginaci a chybí také smyslové zkušenosti, proto potřebují pomůcky jako náhražku na vlastní představu, kterou si zatím nedokáží představit. U starších studentů už je situace odlišná. Zde se naopak doporučuje utlumit využívání přímých názorů, vhodné je jejich nahrazení například nákresem na tabuli, či využití jiné didaktické techniky (interaktivní tabule, dataprojektor, zpětný projektor...) ⁹ Je to totiž jedna z cest jak žáky přimět k samostatnému přemýšlení nad daným problémem a nevědomým rozvíjením představivosti.

Avšak troufám si tvrdit, že toto neplatí úplně pravdivě v případě výuky odborných předmětů. Ty je vzhledem ke své specifčnosti nutné podporovat různými didaktickými pomůckami a to zejména proto, že objektem našeho vzdělávacího cíle jsou skutečnosti a zkušenosti studentům zcela neznámé. Proto i když ve svém věku již jeví známky poměrně vysoké imaginace a smyslových zkušeností je nutné výklad doplňovat vhodně zvolenými podpůrnými prostředky. Tímto je možné vyhnout se nepochopení látky a udržení pozornosti výkladu kterému by studenti neporozuměli.

⁹ Čadilek, Loveček 2003, 10 Kalous, Obst 2002

1.1 Didaktická technika VS učební pomůcky

Položme si ale otázku co tyto dva výše zmíněné termíny vlastně znamenají a pustíme se dále po této linii až k jejich podrobnému rozdělení a jejich funkcím v praktickém vyučování.

1.2. Didaktická technika ⁹

Tento termín je nutné odlišovat od pojmu učební pomůcka, za který je v praxi často zaměňován. Do kategorie didaktické techniky řadíme například tabuli (různé druhy), dataprojektor, videopřehrávač, kazetový přehrávač, osobní počítač použitý pro účely vyučování...

1.2.1 Rozdělení didaktické techniky

Zobrazovací plochy - tabule (klasická školní, dřevěná, černá tabule, magnetická tabule, tabule kombinovaná, bílá tabule vhodná na psaní fixem, její menší alternativa bílá tabule plastová – přenosná. Neopomenutelným členem této skupiny se na našich školách (školících zařízeních) i přes jejich poměrně vysokou cenu staly interaktivní tabule, oblíbené především pro své všestranné použití jak při přípravě na výuku, při prezentaci učiva, tak i jako prostředník pro tvorbu kreativního vyučování. (jejich návrhy a také výukové materiály pro uživatele můžete nalézt na internetovém portálu www.veskole.cz).

Projekční technika – diaprojektor, zpětný projektor, dataprojektor

Auditivní technika – přístroje k opětnému přehrávání zvukových záznamů (gramofon, cd přehrávač, MP3 přehrávač, kazetový přehrávač, ..)

Televizní technika – Videopřehrávač, DVD přehrávač, televizní vysílání...

Informační technika – Některé z výše zmíněných přístrojů by bylo možné zařadit i do tohoto druhu did. techniky. A to především díky obrovskému rozmachu výpočetní techniky která v dnešní době zasahuje prakticky do všech oblastí lidského působení. Nebudeme tedy dlouze vyjmenovávat která did. technika by sem mohla být také zařazena a pouze zde ponecháme odrážku - Výpočetní technika. ⁸

⁹ Čadílek, Loveček 2003

⁸ Rambousek 1990

1.3 Učební pomůcka

Je pouze jakýmsi nositelem didaktické informace kterou chceme sdělovat ve vyučovacím procesu. Tato nám usnadňuje vysvětlení vysvětlovaného jevu nebo problematiky.(film na videokazetě, nákres na tabuli, zvuk na gramofonové desce a pod.) Jsou zároveň vnímány jako nedílná součást vyučovacího procesu, neboť se bezprostředně vztahují k učivu.

Dále pak učební pomůcky : ¹⁰

Působí na rozvoj žákovy osobnosti, napomáhají formování jeho myšlení, utváří dovednosti, zájmy, postoje - **Funkce výchovná**

Realizují didaktickou jednotu mezi konkrétním a abstraktním – **Funkce poznávací**

Rozvíjí vnímání, pozornost, paměť, úsudek a myšlení – **Funkce intelektuální**

Rozvíjí žákovu aktivitu a samostatnost – **Funkce samovzdělávací**

Rozvíjí zájem žáků, nutí je experimentovat, objevovat a bádát – **Funkce objevování**

Učební pomůcky mají ve Výchovně vzdělávacím procesu dále tyto funkce:

Funkce informační – napomáhá k usnadnění při osvojování nových poznatků

Funkce motivační a stimulační – Podpora tvořivosti, samostatné práce, motivuje žáka k osvojování si učiva.

Funkce logického uspořádání učiva – Důležitost logické posloupnosti, struktury a uspořádání probíraného učiva, návaznost na již probranou problematiku.

Funkce spojení školy s praxí - Podporují teoretické poznání, rozšiřuje nabyté vědomosti a praktické dovednosti studentů

1.4 Rozdělení učebních pomůcek

1. **Originální předměty a reálné skutečnosti** – přírodniny (původní nebo upravené), jevy a děje (chemické reakce, fyzikální zákonitosti)
2. **Zobrazení a znázornění předmětů a skutečností** – modely (statické, funkční, stavebnicové) zobrazení (školní obrazy, fotografie, mapy, statické a dynamické zobrazení prezentované pomocí didaktické techniky), zvukové záznamy (magnetické, optické)

¹⁰ Kalous, Obst 2002 str.116-117

3. **Textové pomůcky** – učebnice, pracovní materiály (pracovní sešity, sbírky úloh, atlasy a podobná doplňková literatura (časopisy, encyklopedie)
4. **Pořady a programy prezentované didaktickou technikou** – televizní pořady, počítače.
5. **Speciální pomůcky** – žákovské experimentální soustavy, pomůcky pro tělesnou výchovu
6. **Technické výukové prostředky** – auditivní technika (přehrávače CD, MP3, školní rozhlas..), vizuální technika (pro zpětný projektor, dataprojektor, dynamickou projekci), audiovizuální technika (filmové projektory, videotechnika, televizní technika, výpočetní technika, osobní počítače, speciální trenažéry pro odbornou výuku.

2. Didaktická technika – rozdělení a význam

Význam didaktické techniky tkví v její funkci, která umožňuje prezentovat materiály učebních pomůcek, které svojí podstatou výrazně usnadňují předávání sdělovaných didaktických informací při zachování v jejich co nejefektivnější formě. Abychom vždy využívali didaktickou techniku co nejvhodnějším způsobem je třeba předem zvážit, zda máme pouze jedinou možnost využití, nebo se nám naopak nabízí větší množství alternativ. V prvním případě je nutné použít did. techniku, která jak jediná splňuje naše požadavky, ale v druhé případě, kdy máme větší možnost rozhodování, kterou did. pomůcku si vybrat je vhodné přihlídnout k několika aspektům a podle toho vybrat správný typ did. techniky. Přihlížíme zejména k mentální zralosti žáka, obtížnosti učiva, pedagogovým technickým dovednostem, jednoduchá realizace a v neposlední řadě také k materiálně technickému vybavení učebny. Také zde platí pravidla pedagogických principů^{3 4} a to především pravidla pro názornost, přiměřenost, cílevědomost a uvědomělost.

2.1 Přehled didaktické techniky vs. učebních pomůcek¹⁰

Materiálně technická základna	
Didaktická technika	Učební pomůcky
Zobrazovací plochy	
Tabule - dřevěná, magnetická, kombinovaná, bílá, plastová	nákresy, náčrty, grafy
Projekční technika	
Epiprojektor, diaprojektor, zpětný projektor, filmový projektor	Neprůhledný obraz, průhledné folie, film..
Auditivní technika	
Gramofon, CD přehrávač, MP3 přehrávač, školní rozhlas	Gramofonová deska, CD, vysílání rozhlasu
Televizní technika	
Otevřený, uzavřený TV okruh, videopřehrávač, DVD přehrávač	Videosáznam, digitální záznam
Výpočetní technika	Výukové programy (AutoCad.aj.)

³ Jůva 1972

⁴ Jůva 1976

¹⁰ Kalous, Obst 2002

2.2 Didaktická technika a učební pomůcky dle použití v učebnách

Mluvíme-li o využívání didaktické techniky a didaktických prostředků není možné nezmínit i učebnu jako jeden ze subsystémů ve výchovně vzdělávacím procesu.

Jak vysvětluje Stojan¹ (Stojan 1986), obecná definice výchovně vzdělávacího procesu, vycházející z cíle všestranně a harmonicky rozvíjející se osobnosti s širokým všeobecným a hlubokým odborným vzděláním, hovoří o cílevědomě řízeném výchovně vzdělávacím procesu. Jednou ze základních podmínek řízení tohoto procesu je učebna a její didaktické vybavení, které v systému vzdělávání tvoří účinný nástroj realizace, řízení a optimalizace. Pojem učebna chápeme jako určitou množinu komplexního materiálního prostředku vyučovacího procesu, specifického prostoru a jeho vnitřního materiálně didaktického vybavení a zároveň také jednou z podmínek realizace výuky. Význam učebny nabývá vysoké důležitosti a to zejména ve vztahu k didaktické technice. Na učebny se v současné době kladou čím dále větší nároky, ohledně jejich hygienických podmínek, estetičnosti, variabilitě ale jedním z hlavních kritérií je bezesporu vybavenost učebny didaktickou technikou.

Pod určitými tlaky jsou tedy jednotlivé střední školy nuceny zakoupit a provozovat moderní didaktickou techniku, toto má však několik úskalí. Pokud přehlédneme k poměrně vysokým pořizovacím nákladům, nákladnému školení pedagogů a podobné podružné výdaje a starosti spojené s nákupem a provozem didaktické techniky je nutné také si uvědomit, že tato technika nemůže být skladována tak jako ostatní učební pomůcky, její místo je v multimediálních třídách, kde by měla být co nevíce využívána pro výuku.

Střední školy jsou vybaveny starší ale i moderní did. technikou a učebními pomůckami, jejichž úložiště je zpravidla v kabinetu k němuž daná pomůcka ideově náleží. A je tedy nezbytné pomůcky neustále stěhovat a přenášet.⁷ Dle Dluhoše a Vaníčka v knize *Kapitoly z metodiky využití pomůcek a didaktické techniky ve výuce* (1976) je však nepřipustné aby se stanovených cílů dosahovalo zatěžováním pedagogických pracovníků tím, že musí technické zařízení před výukou přenášet a připravovat k provozu. Nemluvě o možnosti poškození a rychlejšímu opotřebení techniky. Je tedy nutné tomuto přenášení a zbytečné manipulaci předcházet. Nejvhodnějším řešením je bezesporu vytvoření specializovaných učeben s určitým zaměřením. Na středních odborných školách je zřízení specializované učebny přímo

¹ Stojan 1986

⁷ Dluhoš, Vaníček 1976

nutností při zajišťování odborných vědomostí a dovedností žáků nejen při specializovaných předmětech ale také v dalším profesním zaměření. Na většině středních škol již můžeme narazit na specializované učebny mnoha směrů a to vždy podle zaměření na odbornou výuku (učebna fyziky, chemie, elektrotechnické, učebny cizích jazyků, výpočetní techniky a specializované laboratoře.

Rozdělení učeben

Učebny se standardním vybavením – zpravidla klasická tabule, nástěnky, menší knihovna, může být doplněna vitrínami ve kterých se ukládají jednodušší názorné pomůcky.

Odborné učebny – vybavení dle zaměření výuky (didaktická technika, specializované přístroje, magnetické nebo multimediální tabule, nástěnky s vysvětlivkami k dané problematice...

Počítačové učebny – jak napovídá název, je tato učebna poměrně úzce profilována, probíhá zde výuka informačních technologií, tedy učebna je vybavena osobními počítači / notebooky a dalším hardwarovým vybavením (vhodné je učebnu doplnit i scannery, tiskárnami, digitálními fotoaparáty připojením k internetu) – vše dle finančních možností školy.

Laboratoř – zde probíhá výuka předmětů se specializovaným zaměřením. Například chemická nebo fyzikální laboratoř. Speciální přístroje pro simulaci jednotlivých reakcí a jevů, digestoře, plynové kahany

Dílny a tělocvičny – dílny jsou vybaveny přístroji k manuální práci, kde si studenti ověřují své teoretické zkušenosti AutoCad... Tělocvična neklade speciální požadavky na vybavení didaktickou technikou ani učebními pomůckami. Pro případ zapisování bodů / skóre je možné dovybavit tělocvičnu lehkou přenosnou tabulí s barevnými fixy.

Důležitou podmínkou před vstupem žáků do specializované učebny je nutné poučit studenty o bezpečnostním řádu, o zásadách bezpečného používání přístrojů a zopakování hlavních bodů první pomoci. Vhodné je též aby žáci svým podpisem stvrdili že výkladu o bezpečnosti práce porozuměli!

2.3 Didaktická technika a učební pomůcky užívané při práci pedagoga

2.3.1 Tabule⁷

Jednou z nejpoužívanějších didaktických pomůcek je bezesporu tabule. Jedná se o jednu z nejstarších didaktických pomůcek vůbec a je neodmyslitelným prvkem vyučovacích prostor i v dnešní moderní době. Jen těžko by jste hledali učebnu ve které by nefigurovala alespoň jedna varianta této did. techniky. I když tabule přetrvala po dlouhá staletí téměř v nezměněné formě, nemůžeme přesto tvrdit, že se její podoba a funkce nezměnily. Tvar, velikost i struktura materiálu ze kterého je tabule vyrobena se s ohledem na rostoucí požadavky jejich uživatelů stále mění, její funkce však zůstává nezměněna. Bývá využívána zejména ke grafickým záznamům, přímo před studenty.

Současný vývoj směřuje k používání kombinovaných forem tabulí, které jsou adaptivnější pro dnešní náročnější didaktické potřeby.

Jedná se o základní plochu která slouží pro standardní grafický zápis, magnetickou tabuli pro připevnění případných učebních materiálů, popřípadě promítací plocha která se dá kombinovat s dalšími grafickými záznamy. Vhodná je též alternativa tabule s otočnými nebo posuvnými křídly a to hlavně kvůli jejich nenáročnosti na skladovací místo a dále je jejich funkce možné využít v okamžiku, kdy si potřebujeme připravit pro výuku nějaké složitější schéma apod. V případě, že by připravené schéma nebylo zakryto dalším dílem tabule, docházelo by bezpochyby průběhu výkladu k nepozornosti a nebylo by možné žákům odhalit daný obraz ve vhodném okamžiku. (dobré načasování učební pomůcky)

Na co je třeba brát zřetel při práci s tabulí

Grafický záznam na tabuli je vhodné doprovázet slovním výkladem právě znázorňované skutečnosti, tímto je účinek vizuální složky ještě zesílen. Naopak je nesprávné, nejprve načrtnout kresbu na tabuli a po té teprve vše objasnit výkladem. Důležitý je také dynamický faktor kresby, popřípadě kresby doplněné další názornou pomůckou.

Grafický záznam (kresba) nesmí být příliš složitý, jednak z hlediska názornosti a jednak z hlediska toho, že na složitější kresbu musí pedagog napřít větší úsilí, to může zapříčinit absenci výkladu během kresby dále pak ve třídě může dojít

⁷ Dluhoš, Vaniček 1976

k nepozornosti a nekázni. Záznam musí být výrazný, pro větší přehlednost (názornost) je žádoucí využít v nákresu více barev a zvýraznit jimi podstatná místa. Kresba i psaná forma sdělení klade vysoké požadavky na pedagoga. Projev musí být zřetelný, kontrastní, čitelný, velký (dle velikosti učebny). Malé písmo zbytečně namáhá zrak studentů, písmena by neměla být ani příliš velká, optimální velikost je 10 cm. Logický postup při vývoji kresby, postupujeme od hlavních částí k vedlejší a zvýrazníme důležité souvislosti. Po dokončení kresby je dobré načrtnutý obraz znova komplexně okomentovat. Grafický záznam na tabuli je ale pro některé učitele složitým úkolem, například z důvodů nezkušenosti, nebo výsledek této činnosti pedagoga není příliš hodnotný. V takovém případě je v zájmu názorného vysvětlení a pochopení látky nutné nákres, či psaný text na tabuli nahradit jinou učební pomůckou. Vhodnou alternativu záznamu na tabuli může být např. záznam na průsvitné folii promítaný přes vizualizér nebo zpětný projektor. Pro složité obrazy, při kterých je nutné zachytit vývoj je možné použít také dataprojektor.⁷

2.3.2 Zpětný projektor, vizualizér^{11, D}

Zpětný projektor

Zpětný projektor má ve srovnání s klasickou tabulí mnoho výhod. Dá se používat při složitějších vysvětlovacích jevech, které je těžké staticky zachytit na tabuli. Přístroj promítá obraz z připravené fólie na promítací plochu a umožňuje sestavovat finální obraz z několika dílčích částí, což má pro žáky význam hlavně při syntéze nebo analýze dané problematiky. Další výhodou je nesrovnatelně menší časová náročnost na nákres – není nutné v každé hodině kreslit znova stejný obraz na tabuli protože (pro jeho náročnost / hladší průběh hodiny) byl již nákres zpracován před výukou a nyní ho pedagog pouze použije jako názornou pomůcku a již se nezdržuje s jejím překreslováním. Nevýhodou používání zpětného projektoru může být například rozostření obrazu, pouze malá možnost přibližování promítaného textu či folie s nákresem. Pro práci se zpětným projektozem je vhodné prostudovat si některou publikaci věnující se problematice didaktického zvládnutí využívání pomůcek a možných nástrah které nás mohou ve vyučování potkat. Doporučuji například Petty, Moderní vyučování (2002), popřípadě pro vizuálně zajímavější tvorbu učebních pomůcek knihu tvořivé vyučování⁵ (Lokša, Lokšová 2003).

⁷ Lokša, Lokšová 2003

¹¹ Petty 2002

^D www.uspesnaprezentace.cz

Vizualizér

Novější a všestrannějším „typem“ zpětného projektoru je vizualizér.^D Vizualizér bývá někdy nazýván dokumentovou kamerou, dokáže totiž snímat jakýkoliv (i trojrozměrný) předmět stejně dobře jako by snímal text z průsvitné folie. Snímaný obraz pak přes dataprojektor zobrazuje na projekční ploše. Jedná se o velmi praktickou didaktickou techniku / pomůcku, jelikož jak již bylo řečeno, vizualizérem je možné snímat průhledné folie, neprůhledné předměty, texty přímo z knih i trojrozměrné předměty u kterých není vhodné kolování po třídě.

Vizualizér funguje tak, že požadovaný předmět nasvítí postranními zářivkovými svítilny, (průhledný materiál je nasvícen ze spodní strany), obraz však není promítán ihned na promítací plochu jak jsme byli zvyklí při práci se zpětným projektozem. Obraz je vizualizérem pouze snímán a předáván do dalšího zařízení, které zprostředkuje finální obraz promítaný na projekční plátno. Tento přístroj se nazývá dataprojektor.

Obrázek 1: Různé typy vizualizérů

2.3.3 Dataprojektor

Dříve se na ve výuce hojně využívalo zpětných projektorů s předem připravenými nebo i na místě zhotovovanými fóliemi. Stále více se však ve výuce prosazují datové projektory. Jejich výhodou je bezesporu veliký rozsah použitelnosti pro výuku : lze jimi promítat nejen to, co máte pro výuku připraveno ve svém PC (notebooku), ale například i soubory, které otevřete prostřednictvím napojení na síť internet / intranet nebo serveru. Toto umožňuje kdykoliv během výkladu ukázat soubory, se kterými jste pro výuku původně ani nepočítali. Ve větších místnostech je

^D www.uspesnaprezentace.cz

jako je odborná učebna pro více žáků, je výhodnější instalovat projektor fixně do speciálního držáku umístěného na stropě učebny.

Pokud ale projektor musí sloužit více uživatelům ve více učebnách, je vhodným řešením jednoduše jej položit na stůl a přemísťovat dle potřeby. Moderní a lehké mobilní projektory dnes nabízejí vysoký světelný výkon pro kvalitní obraz i při vyšší hladině osvětlení v místnosti a mnoho užitečných funkcí – prezentace po WiFi, z USB flash disku či paměťových karet a další. Další výhodou je, že dataprojektor snímá celou pracovní plochu používaného počítače, což je velmi důležité pro vedení výkladu s určitým vývojem.

Jak již bylo zmíněno je využití dataprojektoru poměrně široké ale i přes to bych zde ještě zmínila několik tipů k jeho využití ve výuce odborných předmětů. Možností dataprojektoru je možno využít i pro opakování a procvičování učiva, zadávání písemných testů, ale také při práci se softwarem kdy je každý náš krok na hlavním PC dobře viditelným po všechny žáky ve studovně. Ale tím výhody použití dataprojektoru pro didaktické účely nekončí. Je možné tento přístroj s propojením k osobnímu počítači využít také jako DVD přehrávač, videopřehrávač (velký přínos hlavně u vlastních materiálů natočených v odborném výcviku – upozornění na chyby studentů apod.) MP3 přehrávač, přijímač rádiového i televizního vysílání snímání textu a dalších pomůcek po připojení k vizualizéru atd.

Tato všestrannost nám umožňuje určité střídmosti ve vybavování speciální učebny drahým vybavením, jelikož dataprojektor zastane funkce mnohých jiných didaktických technologií. Nesmíme také opomenout zmínit velmi důležitého spoluhráče dataprojektoru na poli didaktických technologií, kterým je bezesporu interaktivní tabule.

Obrázek 2: Dataprojektory vhodné pro školní využití

2.3.4 Interaktivní tabule neboli Smart Board / Activ Board

Interaktivní tabule jsou, poměrně novým úkazem v českém školství, ale i přes svoji poměrně krátkou známost se staly oblíbeným prostředkem k názornému výkladu nejen v odborných předmětech. I přes její nesporné klady se jejich výhod využívá zatím převážně v soukromém sektoru, kde je neocenitelným pomocníkem při firemních poradách, meetingech, školeních a prezentacích. Do našich škol se dostává spíše pozvolna z důvodů její pořizovací ceny a ceny komponentů nezbytným pro její provoz. I přes její pozvolný vstup do českého školství není pochyb, že před sebou tato multimediální pomůcka nemá ještě dlouhou budoucnost.

Obrázek 3: Ukázka z výukového programu zaměřeného na interaktivní tabule

Tyto didaktické pomůcky pracují na principu stejném jak jsme si již vysvětlili u vizualizéru. Jediná odlišnost obou systémů je v tom že vizualizér pouze zobrazuje obraz z pracovní plochy Vašeho počítače ale interaktivní tabule Vám nabízí možnost ovládání pracovní plochy přímo přes dotykovou tabuli která je propojena jak s dataprojektorem tak s počítačem.

Mezi interaktivními tabulemi je třeba rozeznávat jednotlivé typy z důvodů jejich odlišných technologií a způsobu práce s nimi. Například mezi tzv. Smart boardy a Activ Boardy.

1) Smart Board^E

SMART Board umožňuje kombinovat výhody běžné popisovatelné tabule a velké dotykové obrazovky. Po připojení datového projektoru se na ploše SMART Boardu zcela reálně zobrazí obrazovka počítače. Pak už je možné počítač ovládat pouhým ukazovátkem, tužkou nebo prstem. Ale neovládáme pouze počítač, můžeme vyhledávat a zobrazovat informace z Internetu, promítat videozáznam nebo prezentovat přímo z plochy SMART Boardu. Na tento druh tabulí je možné psát také stíratelnými fixy jako na běžnou bílou tabuli, s tím rozdílem, že napsaný text se uloží přímo do počítače. Takto uložená data je pak možné opětovně využít například pro opakování učiva, tvoření zápisků z hodiny a podobně. Ale i tento pomocník má své vady, a tou je poměrně velká citlivost tabule na mechanické poškození, které je zvláště při použití ve výuce na školách téměř nevyhnutelné.

Možná i z tohoto důvodu byla vyvinuta nová varianta určená a vyvinutá speciálně pro „horší“ podmínky využívání ve školství. Tato varianta interaktivní tabule se jmenuje Activ Board.

2) Activ Board^E

Tabule Activ Board mají díky své 100% orientaci na školní prostředí některé vylepšení. Například disponují tvrdým a vysoce odolným melaminovým povrchem, mají odolnost pro psaní běžným fixem, intuitivní ovládání pomocí lišty s nástroji, které umožňuje operativnější využití ve výuce, rychlou reakční dobu pro psaní na tabuli, software s multilicenční verzí, která umožňuje domácí přípravu pedagoga. Nevýhodou tohoto systému je ale absence možnosti ukládat napsané či narysované objekty a ovládání tabule je možné pouze pomocí elektrického pera.

Obrázek 4: Zobrazení interaktivní formy výuky

^E www.activboard.cz

Interaktivní formy výuky si žádají speciální vybavení, souhrnně se dá říci že k interaktivní výuce je třeba multimediální učebny. V takovéto učebně by neměly chybět tyto komponenty:

- Osobní počítač
- Vizualizér
- Dataprojektor
- Interaktivní tabule
- Ozvučení učebny

Co se týká dalších komponentů nezbytných pro vybavení multimediální učebny je vždy třeba přihlížet k specifickým nárokům na učebnu a to vzhledem k předmětu či oboru pro který je multimediální učebna zřizována. (Více viz praktická část)

2.3.5 Učebnice¹²

První učebnicové texty Asyřanů, Babyloňanů, Egyptanů a Číňanů pocházejí již z dob několik tisíc let před našim letopočtem. Byly vyryty klínovým písmem do hliněných tabulek, nebo v jiných oblastech psány na pergamenový svitek – tyto učební texty se většinou týkají instrukcí pro náboženské rituály ale poskytovaly i poučení o nově vznikajících vědních oborech (aritmetika, geometrie, medicína atd.) Učebnice používaly běžně ke školní výuce i v antickém Řecku a Římě (Základy rétoriky).

V patnáctém století ale nastává prudký zlom v množství učebních textů a to díky Gutenbergově knihtisku. Začíná masový rozvoj tištění a využívání učebnic. O správnou tvorbu a skladbu tehdejších učebnic se zasloužil J.A. Komenský (ve Velké didaktice zformoval požadavky na vlastnosti textu učebnic, které i v dnešní době považujeme za aktuální.)

Požadavky na Správně vytvořený učební text /učebnici jsou poměrně vysoké a přesné. Dobře zpracovaná učebnice musí být velmi důmyslné médium s členěnou strukturou a funkčně konstruovanými komponenty určité struktury. V pedagogické teorii lze z funkčního hlediska rozlišit tyto tři hlavní pojetí chápání učebnice:

Učebnice jako kutikulární projekt

Učebnice jako zdroj obsahu vzdělání pro žáky

Učebnice jako didaktický prostředek pro učitele

¹² Průcha 2002

Učebnice jako kurikulární projekt¹²

Učebnice je jedna z edukačních konstruktů, to znamená, že je to nějaký model či scénář s jehož pomocí společnost jistým způsobem reguluje edukační procesy prostředí školy. Vymezuje podle představ vzdělávací politiky země obsah vzdělání, který by měl být prezentován vzdělávacím subjektům.

Učebnice je jeden z didaktických prostředků a pod pojmem didaktický prostředek rozumíme vše co vede ke splnění výchovně vzdělávacích cílů. Tedy jednak prostředky nemateriální (způsob vyučování) a prostředky materiální, ty souhrnně označujeme vyučovací pomůcky. Dále je můžeme rozdělit do osmi podskupin, jednou z těchto skupin jsou i literární pomůcky (učebnice, příručky, atlasy, souhrny textů).

Speciálně můžeme rozdělit literární pomůcky v lingvistice a to na :

- Učebnice (pro žáky i učitele)
- Metodické příručky
- Jazykové příručky (pro žáky i učitele) do této skupiny řadíme slovníky, mluvnici, konverzační příručky a mnohé další literární pomůcky.

Základní funkce a komponenty učebnice

Podle autorů můžeme rozlišovat větší a menší počet funkcí, které plní naše literární pomůcky a také velmi různý počet strukturních komponentů. Ale podle Průchy¹² máme tři základní funkce literárních pomůcek :

1) Prezentace učiva – učebnice je především ucelený soubor informací, které musí různými formami prezentovat dále svým uživatelům (forma verbální, obrazová, kombinovaná)

2) Řízení učení a vyučování – učebnice je určující médium k výuce učitele a k učení studentů (rozdělení učiva podle časových jednotek)

3) Funkce organizační (orientační) - učebnice sama řídí pomocí pokynů svého uživatele k práci s ní. (pokyny, rejstřík)

Měření didaktické vybavenosti učebnic¹²

Nové učebnice většinou vyhodnocujeme jen po obsahové stránce – obsah musí být v souladu osnovami, také posuzujeme zda učebnice vyhovuje po stránce ideové apod. Je také nutné měřit didaktickou vybavenost aby bylo učivo pro žáka jasné a přehledné. Měření můžeme hodnotit podle existence strukturních komponentů v dané učebnici Vzhledem k tomu, že žijeme v prakticky zcela

¹² Průcha 2002

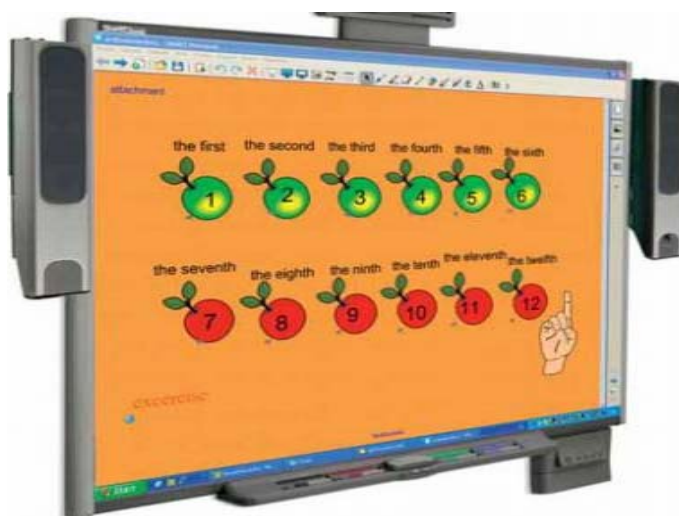
komputerizovaném světě je vhodné položit si otázku, zdá má ještě klasická učebnice své místo ve školství a jestli nebude, nebo již není plnohodnotně nahrazována novými medii, které začínáme používat i v pedagogice. Pokud bych měla vyjádřit svůj vlastní názor rozhodně bych nemohla souhlasit s tím si vůbec takovouto otázku položit. Učebnice mají v naší zemi velmi pevnou tradici (pravděpodobně plyne z naší historie – Komenský) a také vysokou kvalitu, formu a sdělnost. Nejen u nás je učebnice stále považována za klíčovou ve vzdělávacím procesu. Například v USA, technologicky nejvyspělejší zemi, se mluví v souvislosti s tímto tématem o tzv. „renesanci učebnic“ a to zejména proto, že učebnice nabízí určité vlastnosti a funkce které nám jiné učební pomůcky nabídnout nemohou.

2.3.6 Auditivní, vizuální a audiovizuální pomůcky ⁷

Do této skupiny technických výukových prostředků řadíme hned tři typy didaktické techniky, které se od sebe liší především tím z jakého zdroje (učební pomůcky) a pro jaký vjem (sluchový, vizuální nebo sluchový i vizuální vjem zároveň) zprostředkovávají připravený materiál.

2.3.6.1 Auditivní technika ⁷

Zvukové nahrávky je možné využít při realizaci progresivních forem výuky, jejich význam se projevuje zvláště v hodinách výuky cizích jazyků, hudební výchovy, českého jazyka a literatury, ale je možné jej použít i pro výuku odborných předmětů, zpravidla s použitím jiných učebních pomůcek. Do této skupiny patří magnetofony, gramofony, přehrávače CD, MP3...

Obrázek 5: Využití interaktivní tabule pro výuku cizího jazyka (audiovizuální technika)

⁷ Dluhoš, Vaniček 1976

2.3.6.2 Vizuální technika^{7,11}

Jedná se o prosté předvedení připravené učební pomůcky která má charakter obrázku, předmětu, nebo například fotografie pořízené během praktického vyučování. Tyto učební pomůcky je nutné doplnit vhodným výkladem aby správně splnili svoji funkci. Do této kategorie patří: diaprojektor, zpětný projektor, vizualizér ale za určitých podmínek i interaktivní tabule.

2.3.6.3 Audiovizuální technika^{7,11}

Auditivní i vizuální didaktická technika však už pomalu z našich škol mizí, a to hlavně z důvodu její poměrně úzké možnosti využití. Na její místo nastupuje technika audiovizuální. Jak je z jejího názvu patrné, jedná se o spojení techniky auditivní (využívané pro poslech) a techniky vizuální využívanou pro přejímání vizuálních informací. Jde o přístroje které nám předávají informace jak zvukovou tak i vizuální formou. Studenti tak nejsou ochuzeni o auditivní složku ale ani o názornou složku vizuální. Dalším plusem využívání této didaktické techniky je její všestrannost, lze ji totiž využít k výuce poměrně široké škály vyučovacích předmětů. Nejčastějším způsobem využívání je bezesporu televizní vysílání a videozáznamy. Z televizního vysílání lze pro potřeby výuky vyselektovat a posléze nahrát záznam s vhodnou tematikou, popřípadě tento proces po potřeby výuky můžeme podpořit vlastním výkladem k právě přehrávané situaci. Pro vyšší pozornost je vhodné připravit se na takovouto formu vyučování také jakýmsi dotazníkem který si studenti po nebo během prezentace mohou doplnit a posléze odpovídat na cílené otázky. Tyto dotazníky slouží jako zápis z hodiny a je tedy vhodné tyto archy studentům ponechat pro jejich další studium.

Dalším velmi vhodným využitím této techniky se záznam praktického vyučování (možné je využít i záběry ze soutěží, studentských veletrhů a jiných aktivit). Tyto záběry jsou pro studenty obzvláště přínosné a to z důvodu, že mohou díky této technice vidět vlastní chyby, soustředit se na ně a také se jich vyvarovat. Jinou možností využití může být DVD disk přehrávaný pomocí DVD přehrávače/ rekordéru. Tato technologie nám umožňuje využívat vlastní nahrané materiály, fotky a televizní záznamy sestavené dle našich potřeb, ale také hotové DVD disky vytvořené speciálně pro studijní účely.

Do této skupiny did. techniky řadíme: DVD přehrávač/ rekordér, video, digitální fotoaparát s možností zvukového záznamu, videokameru, televizi, PC

⁷ Dluhoš, Vaníček 1976

¹¹ Petty 2002

využívaný pro potřeby výuky a v neposlední řadě také významnou didaktickou pomůckou pro výuku některých specializovaných úkonů – trenažery.

2.3.6.4 Trenažér

Pod tímto názvem rozumíme speciální didaktickou techniku, která pomocí simulace přibližuje studentům přirozené podmínky fyzicky nebo psychicky náročných situací, které mohou nastat při výkonu praxe. Trenažerů se využívá poměrně široké spektrum, tak aby pokrylo požadavky spojené s výukou rozličných předmětů. Jmenujme alespoň pár příkladů ve kterých profesích se tyto pomůcky využívají – zejména pro nácvik jinak těžko napodobitelných podmínek slučitelných s bezpečnostními opatřeními studentů: hasičské záchranné sbory, policejní sbory, letecký personál a také zdravotnický personál. Pro všechna tato odvětví (a mnohá další) je použití trenažerů jakýmsi kompromisem mezi bezpečností jejich studentů ale zároveň snižováním rizik spojených s výskytem možných krizových situací, které se studenti naučí řešit právě pomocí specializovaných trenažerů.

Na závěr této kapitoly by bylo vhodné zmínit několik důležitých zřetelů pro práci s didaktickou technikou a učebními pomůckami.⁹

Pedagog by měl mít trvalý přehled o učebních pomůckách, které může využít pro výuku svých předmětů.

Je dobré si vždy před použitím ověřit zda je pomůcka plně funkční

V případě experimentu je nutné si celý proces vyzkoušet na daném zařízení, které bude po té využito ve výuce

Do (experimentu) práce s pomůckami je vhodné zapojit studenty

Je nutné zajistit pro žáky dobrou viditelnost na objekt experimentu

Dbát na odborné proškolení pro užívání didaktické techniky

Pokud je přístroj nefunkční, nepokouší se ho pedagog sám opravit

Pedagog klade důraz na efektivnost využívání did. techniky a učebních pomůcek

Pedagog dodržuje didaktické zřetele pro práci s did. technikou a pomůckami.

Při práci s didaktickou technikou a učebními pomůckami si musí být pedagog vědom toho, že učební pomůcky a did. technika slouží ve výchovně vzdělávacím procesu pouze jako **prostředek pro předávání informací a ne jako samotný cíl výuky!**

⁹ Čadílek, Loveček 2003

3. Problematika studijního oboru hotelnictví a turismus z pohledu řešené problematiky^F

Obor vzdělání : 65 – 42 – M / 01 Hotelnictví

Školní vzdělávací program : HOT – Hotelnictví a turismus

3.1 Údaje o studijním oboru

Forma studia : denní, čtyřletý obor s maturitou

Dosažení stupeň vzdělání : střední vzdělání s maturitní zkouškou

Podmínky pro přijetí : úspěšné ukončení základní školy s průměrným prospěchem do 2,0 a dále zdravotní způsobilost uchazeče.

Ukončení studia : vzdělání se ukončuje maturitní zkouškou

3.2 Stručný popis oboru

Cílem je příprava odborných pracovníků pro širokou oblast služeb hotelnictví a cestovního ruchu. Absolventi budou vykonávat odborné činnosti provozní, obchodně-podnikatelské a řídicí v nejrůznějších pracovních pozicích a právně organizačních formách podnikání, a to jak z hlediska zaměstnaneckého tak zaměstnavatelského, podnikatelského.

3.3 Uplatnění absolventa

Absolventi najdou uplatnění ve středních TH funkcích ve službách stravovacích, ubytovacích, informačních a dalších službách cestovního ruchu, budou vykonávat odborné činnosti provozní, marketingové, obchodně podnikatelské a řídicí v nejrůznějších pracovních pozicích a právně organizačních formách podnikání a to jak v pozici zaměstnance, tak zaměstnavatele a podnikatele.

3.4 Poznámky

V současné době postupně končí platnost stávajících učebních dokumentů, které jsou nahrazovány novými. (Rámcový vzdělávací program, Školní vzdělávací program) Tyto změny se dotknou většiny oblastí a měly by mít vliv i na posílení formativního vyučování.

^F www.hotelovkatp.cz

3.5 Učební plán pro 4letý studijní obor Hotelnictví a turismus^F

UČEBNÍ PLÁN – Školní vzdělávací program – HOT – Hotelnictví a turismus				
Povinné vyučovací předměty	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník
Český jazyk a komunikace	2	2	1	1
První cizí jazyk	4	4	4	4
Druhý cizí jazyk	4	4	4	4
Literatura a dějiny kultury	2	1	1	2
Základy společenských věd	1	1	2	1
Dějepis	0	1	1	1
Právo	1	1	0	0
Základy přírodních věd	2	0	0	0
Ekologie	1	0	0	0
Nauka o výživě	0	2	0	0
Matematika	2	2	2	2
Tělesná výchova	2	2	2	2
Práce s počítačem	2	2	0	0
Základy ekonomiky	0	2	0	0
Ekonomika	0	0	0	3
Účetnictví	0	0	2	2
Technika obsluhy služeb	2	2	1	0
Nauka o nápojích	0	1	1	0
Nauka o víně	0	0	1	0
Technologie přípravy pokrmů	5	5	0	0
Kultura osobního projevu	1	0	0	0
Hotelový provoz	0	0	2	1
Hotelový software	0	0	0	1
Podnikání v hotelnictví	0	0	3	0
Marketing a management	0	0	0	2
Zeměpis cestovního ruchu	0	0	2	3
Cestovní ruch	0	0	1	1
Průvodcovská činnost	0	0	1	0
Technika administrativy	2	0	0	0
Obchodní korespondence	0	2	0	0
Celkem povinné předměty	33	34	31	30
Volitelné vyučovací předměty	0	0	3	4
Matematický seminář	0	0	1	1
Společenskovední seminář	0	0	1	1
Konverzace první cizí jazyk	0	0	1	1
Konverzace druhý cizí jazyk	0	0	1	1
Seminář z ekonomiky	0	0	1	2
Seminář z účetnictví	0	0	1	2
Seminář z gastronomie	0	0	1	2
Seminář z cestovního ruchu	0	0	1	2
CELKEM HODIN V TÝDNU	33	34	34	34

3.6 Charakteristika klíčových předmětů^F

V rámci výuky na SOŠ Hotelnictví a turismu, je zařazeno celkem 30 povinných vyučovacích předmětů. Studenti si dále mohou vybrat z dalších osmi nepovinných volitelných předmětů (seminářů) se zaměřením na určité oblasti studijního zaměření.

^F www.hotelovkatp.cz

Celkově je kmenová nabídka povinných předmětů velmi pestrá a nabízí studentům tohoto oboru velmi široké a pevné základy pro získávání vlastních zkušeností v oboru. Z tohoto hlediska je však možné vybrat několik předmětů které mají naprosto klíčový význam pro budoucí absolventy a pro jejich pochopení zvoleného oboru. Vybrané předměty jsou různého druhu, tak aby bylo dosaženo co nejvyšší adaptibilitnosti absolventů po jejich vstupu na trh práce. Je to soubor praktických, ekonomických ale i speciálně zaměřených předmětů které se zabývají otázkami české legislativy provozování činnosti a jejich specifik.

3.6.1. Hotelový provoz

V tomto předmětu se žáci seznamují se základy řízení a organizací hotelového provozu a hotelovou administrativou. V předmětu je kladen důraz na využívání výpočetní techniky (práce s rezervačním systémem) a také na další techniky jako je jednání s hostem, podřízeným, nespokojeným klientem apod. Součástí předmětu je také seznámení a porozumění vybavení jednotlivých středisek hotelu.

3.6.2. Zeměpis cestovního ruchu

Pozornost je věnována převážně České republice a Evropě. Dále je učivo rozšiřováno o Ameriku, Afriku a Asii. Soustředíme se hlavně na kulturně historické památky (hrady, zámky, hradiště, místa narození / působení významné osoby a pod) a přírodní předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu (CHKO, lázně a vzácné přírodní útvary) do výuky zařazujeme studentské referáty na témata týkající se právě probírané problematiky.

V hodinách je dostatečně využíváno audiovizuálních pomůcek, jako jsou například diaprojektory, video záznamy a práce s interaktivní tabulí, které významně usnadňuje pochopení souvislostí mezi jednotlivými problematikami a snadnější integraci.

3.6.3 Cestovní ruch

Ohlédnutí do historie na počátky vzniku cestovního ruchu a jeho vývoje až do současnosti. Rozdělení cestovního ruchu a upřesnění jednotlivých kategorií. Okrajový průřez prací průvodce cestovního ruchu. Dalším bodem je moderní pojetí

cestovního ruchu u nás a jeho současné trendy. Výuka je obohacena o studentské referáty a exkurzi do partnerských cestovních kanceláří.

3.6.4 Ekonomika a účetnictví

Obsah odborného vzdělávání tvoří ve druhé polovině studia ekonomické disciplíny a obchodně podnikatelské činnosti se zaměřením na hotelovou tematiku. Velká pozornost je průběžně věnována důslednému využití těchto osvojených znalostí k řízení hotelového provozu a služeb cestovního ruchu jak přímo ve výuce, tak i v průběhu praxe studentů. Předmět ekonomika zahrnuje podstatu a fungování tržní ekonomiky, podnikatelských subjektů, podnik a hlavní podnikové činnosti. Výuka úzce souvisí zejména s předměty: účetnictví, právo, práce s počítačem, technika administrativy a praxe. Předmět účetnictví poskytuje žákům poznatky o základech účetnictví. Pomáhá vytvářet dovednosti i návyky spojené s jeho vedením, s pořizováním a zpracováním účetních dokladů.

3.6.5 Podnikání v hotelnictví

Předmět je zaměřen především na požadavky které vyplývají z české legislativy v souvislosti s podnikáním v hotelovém nebo cestovním průmyslu (EU-HACCAP). Dále se výuka týká kategorizace ubytovacích zařízení, nároků na provozovatele a také vytváření studentských zkušebních projektů na vytipování prázdného místa na českém trhu (návrh na realizaci hotelového zařízení, popřípadě analýza vlastních schopností, SWOT analýza projektu s ohledem na podnikání v hotelnictví.

3.6.6 Cizí jazyk I + II

Dalším z klíčových předmětů tohoto studijního oboru je bezesporu studium cizích jazyků. Toto studium je velmi důležité i u jiných typů škol, kde není na jazyky kladen takový důraz vzhledem k jejich odbornému zaměření. Důležitost prvního a druhého cizího jazyka je ještě vyšší na odborných školách zabývajících se přípravou studentů na výkon praxe více či méně závislém na kontaktu se zákazníky z jiných zemí (průvodce CR, hotelový recepční, obsluhující v mezinárodním baru, vedoucí hotelového úseku). Jen těžko proto můžeme považovat za kvalitně

připraveného absolventa studenta, který neovládá plynně alespoň jeden světový jazyk. Jednak je jeho vzdělání neúplné a jednak absolventu značně stěžuje vstup na pracovní trh. V případě že by takovýto absolvent měl zájem o práci průvodce cestovního ruchu, trůfám si říci, že by byl z hlediska neznalosti světového jazyka přímo vyřazen ze seznamu uchazečů o tuto pozici. Je totiž nezbytné aby průvodce cestovního ruchu hovořil nejméně jedním světovým jazykem a čím více jazyků průvodce ovládá tím více je vhodným adeptem na pozici průvodce CR. Studium obou světových jazyků by tak mělo být samozřejmostí a téměř prioritou při studiu oboru hotelnictví a turismus.

3.7 Charakteristika předmětu Seminář z cestovního ruchu

Seminář je svojí podstatou koncipován jako samostatný předmět ale s velice silnými mezipředmětovými vztahy na jiné kmenové předměty. Jeho význam je v hlubším důrazu na tematiku cestovního ruchu, kterou vzhledem k hodinovému fondu není možné v povinné výuce probrat až do detailů. Tyto detaily nejsou nezbytnou součástí vědění našeho absolventa ale zároveň jsou vhodným doplňkem pro studenty, kteří se touto problematikou chtějí zabývat podrobněji a popřípadě se jí věnovat i po absolvování střední školy.

Seminář cestovního ruchu je nezbytný také pro ty studenty, kteří mají zájem o získání průvodcovského kurzu. Ten je možné získat po ukončení semináře a splněním závěrečného testu. Dalším předpokladem je odevzdání samostatně vypracovaného seminárního projektu.

Hlavním úkolem tohoto semináře tedy je připravit absolventy na pozdější vykonávání praxe průvodce v cestovním ruchu, nebo pracovníka cestovní kanceláře. Součástí semináře je tedy prohloubení některých témat probíraných v povinných předmětech jako je například: kultura osobního projevu, podnikání v hotelnictví, zeměpis cestovního ruchu, cestovní ruch, průvodcovská činnost, okrajově se dotýká i obchodní korespondence, dějepisu a hotelového softwaru (viz tabulka tematický plán – kolonka mezipředmětové vztahy).

Ale cílem je i schopnost absolventů samostatně vypracovat návrh k akci, její administrativní, organizační a realizační zvládnutí. To je podmíněno nejen teoretickými poznatky ale hlavně praktickými zkušenostmi, které si studenti osvojují během několika praktických cvičení a odborných exkurzí.

Vyučování je doplněno videoprojekcí, využitím osobního počítače, dataprojektoru, vizualizéru a v neposlední řadě také i interaktivní tabulí s napojením na PC a audiosystém.

Dalšími učitelskými pomůckami nezbytnými pro výuku je učebnice Metodika činnosti průvodce cestovního ruchu, Oriška J., mapy pro cestovní ruch, materiály/folie pro zobrazení vizualizérem / meotarem, pracovní listy, videonahrávky vztahující se k problematice probírané v semináři.

3.7.1 Dovednosti a vědomosti absolventa semináře z cestovního ruchu

Schopnost samostatně sestavit program několikadenního zájezdu mimo ČR

Příprava průvodce cestovního ruchu na průvodcovskou akci (mapy, excerpční listky, informační a komparativní minimum atd.)

Znalost povinností a pracovní agendy průvodce cestovního ruchu,

Znalost a zvládání společenského

Zvládnutí teorie vztahující se k výkonu průvodce cestovního ruchu

4. Didaktická technika a učební pomůcky v předmětu seminář z cestovního ruchu

Je jasné že takto obsahově bohatý seminář se neobejde bez použití kvalitní didaktické techniky a učebních pomůcek, která by studentům napomohla pochopit složitější proces a děje. Ale toto není jediný důvod proč využívat didaktickou techniku a učební pomůcky. Mezi další důvody můžeme například zařadit i možnost zopakování nejdůležitějších částí videa, které může studentům usnadnit pochopení látky, rychlá a snadná dostupnost studijního materiálu na internetu, zábavnější a přijatelnější forma vzdělávání. Toto jsou ale spíše obecné znaky využívání didaktické techniky, my se ale zaměříme spíše na možnost konkrétního využívání didaktické techniky v odborném předmětu Seminář z cestovního ruchu který je součástí praktického vyučování. Pomůcky vhodné pro vyučování tohoto předmětu mohou být předmětem sporu, je totiž prakticky nemožné vybrat tu nejvhodnější didaktickou techniku a učební pomůcky dle potřeb jednoho pedagoga. Využívání techniky a pomůcek je v podstatě plně v kompetenci učitele a je tedy čistě na jeho úsudku jak často techniku používat, jestli ji vůbec zařadit do vyučování a také jaký druh by byl pro jeho účely nejvhodnější. Je tedy prakticky nemožné navrhnout určitou množinu prostředků které by byl aplikovatelná pro každého učitele. Využití didaktické techniky totiž souvisí s materiální zázemím školy, na osobnosti pedagoga, jeho ochotě připravovat si materiály pro výklad na didaktické technice, jeho možnostech porozumět technickému zařízení a podobně. Podobně je tomu i u vybavení multimediální třídy které dle Stojana ^{1 str.11} ovlivňuje několik faktorů, především vhodnost didaktická, psychologická, hygienická, prostorová, estetická, ergonomická, ekologická, ekonomická, provozní a architektonická. Dalším velmi významným faktorem u takovéto specializované třídy je bezesporu vybavenost didaktickou technikou. Abychom vyhověli při zřizování multimediální učebny všem, nebo alespoň většině z výše zmíněných faktorů, je nutné přistupovat k celé záležitosti zodpovědně. Nebylo by dobré aby si takovouto učebnu zřizovala škola samostatně bez zásahu odborníků, kteří zajistí její celkovou funkčnost a vysokou využitelnost. Jen správně vytvořená učebna může být dobrým spoluhráčem pedagoga na cestě za výchovně vzdělávacím cílem. Čím tedy učebnu vybavit tak aby splňovala vysoké nároky na výuku odborných předmětů? (dle učebního plánu předmětu semináře z cestovního ruchu pro třetí ročník SOŠ)

4.1 Tématický plán předmětu seminář z cestovního ruchu s odkazy na použitou didaktickou techniku a učební pomůcky

Tématický plán - Školní rok 2008/2009

Rozpis kmenového učiva vyučovacího předmětu

Předmět: Seminář z cestovního ruchu

Ročník : 3. (1 hod týdně – 34 hod celkem)

Studijní obor : **Hotelnictví a cestovní ruch**

Vyučující

Typ studia: střední odborné studium

Linda Stixová

Forma studia: denní studium

Literatura

Metodika činnosti průvodce cestovního ruchu - Oriška Ján, Ideaservis 2007

Měsíc	Týden	Hodina	Tématický celek - téma - podtéma	Poč. hod.	Materiálně technické prostředky	Mezipředmětové vztahy
1	2	3		5	6	8
9	36	1	Úvodní hodina	1	Učebnice, vizualizér	ZCR, CR, Pě
	37	2	Seznámení se s důležitostí předmětu ZS	1	PPP, PL, internet,	ZCR, CR
	38	3	CR jako specifická činnost	1	Učebnice, interaktivní tabule, video	ZCR
	39	4	Druhy cestovního ruchu	1	PPP, PL, dataprojektor, vizualizér	ZCR
10	40	5	Rekreační a Lázeňský CR	1	Katalog CK, učebnice	ZCR, Pě
	41	6	Kulturní, hospodářský a náboženský CR	1	Učebnice, PL	ZCR, Pě
	42	7	Formy CR - rozdělení	1	Folie+ vizualizér (Interakt. tabule s přípravou)	HP, ZCR, Pě
	43	8	Vztahy mezi dom. a zahr. CR	1	Folie + vizualizér, učebnice	ZCR
	44	9	Vývoj průvodcovské činnosti 1.	1		
11	45	10	Vývoj průvodcovské činnosti 2.	1	PPP spojená se zápisem do PL, možnost využití interaktivní tabule s přípravou na hodinu	ZCR, CR Pě
	46	11	Vývoj průvodcovské činnosti 3.	1		
	47	12	Základní druhy a org. průvodcovské služby	1	Učebnice, folie+ vizualizér	OK, CR
	48	13	Organizace průvodcovských služeb	1	Učebnice, PL	OK, CR
12	49	14	Odborná způsobilost průvodce CR	1	Video + videokazeta (inscenační cvičení)	Pě, CR
	50	15	Cestovní ruch v ČR a jeho trendy, organizace	1	Letáky CK, učebnice, internet, Interakt. tabule	ZCR, Pě, CR
	51	16	Úkoly české centrály CR + Klub českých turistů	1	propagační materiály ČCCR, učebnice, vizualizér	ZCR, Pě, CR
	52	17	Vánoční prázdniny			
1	1	18	Vánoční prázdniny			
	2	19	Služby cestovní kanceláře	1	učebnice, PL + vizualizér	OK, Pě
	3	20	Zajišťování služeb v CK	1	učebnice, interaktivní tabule	HP, Pě
	4	21	Celní, pasová a vízová povinnost	1	letáčky EU, letáky čcs., učebnice, video	Pě
2	5	22	Pojištění v cestovním ruchu	1	učebnice, folie - legislativa, letáčky pojišťoven	Pě, CR
	6	23	Kategorizace ubyt. zařízení	1	učebnice, PPP - PL	HP
	7	24	Jarní prázdniny			
3	8	25	Hotelová pracoviště	1	učebnice, folie + vizualizér	HP
	9	26	Hotelové služby - placené/ neplacené	1	učebnice+ interaktivní tabule	HP
	10	27	Příprava průvodce na průvodcovskou akci	1	učebnice, PPP - PL	Pě, CR
	11	28	Styl práce průvodce-psychologie-jednání s lidmi	1	učebnice, video (inscenační scénky)	Pě

4.2.2 Multimedialní třída pro potřeby vyučování Semináře z cestovního ruchu

Pro potřeby výuky tohoto specifického předmětu je nezbytné aby třída byla vybavena:

1. Dataprojektorem
2. Osobním počítačem
3. DVD nebo videorekordérem
4. Ozvučením učebny
5. Interaktivní tabulí – může být doplněna tabulí klasickou nebo bílou plastovou pro psaní fixem
6. Vizualizér – pro jeho široké použití ve výuce
7. Digitální fotoaparát, digitální videokamera, scanner – tato technika již není nezbytnou ale její použití ve výuce je velmi přínosné.

Ale nezůstávejme jen u vybavení učebny, neboť výuka probíhá i za notné pomoci učebních pomůcek jako jsou:

1. Učebnice – Oriška, J.: Metodika činnosti průvodce cestovního ruchu. Praha: Idea Servis, 2007. ISBN 978-80-85970-57-9
2. Pracovní listy - vztahující se k určité problematice, nahrazují zápis do sešitu.
3. Dalšími učebními pomůckami jsou materiály, které prezentujeme pomocí didaktické techniky (prezentace v powerpointu, cvičná videa, fotografie, naučné videa, CD s vzdělávacím programem, průsvitné folie pro vizualizér)

Nyní máme ucelenou představu o tom co by při výuce nemělo z didaktické techniky a učebních pomůcek chybět. Je ale také nutné vědět jak při práci s těmito pomůckami pracovat, na co se zaměřit a naopak čeho se vyvarovat aby výuka byla co nejefektivnější.

Text je zaměřen především na didaktickou techniku /pomůcky, které jsou zmíněny v tématickém plánu ve vztahu s určitou probíranou látkou v semináři z cestovního ruchu. Toto spojení není náhodné, naopak by mělo ukazovat cestu co největší optimalizace využívání těchto pomůcek za účelem dosahování výchovně vzdělávacích cílů.

4.3 Didaktická technika a učební pomůcky vhodné pro výuku semináře z cest. ruchu:

- 1) Učebnice
 - 2) Vizualizér
 - 3) Powerpointová prezentace
 - 4) Dataprojektor
 - 5) Video/ DVD přehrávač/rekordér
 - 6) Interaktivní tabule s připojením na auditivní techniku a počítač (toto je možné rozšířit i o připojení na tiskárnu, scanner videokameru, digitální fotoaparát, mikrofon atd. – tyto prostředky jsou vhodné pro výuku jiných praktických výuk ale pro výuku sem. z CR nejsou nezbytné a proto se o nich již nebudu dále zmiňovat)
- Výuku jsem doplnila také určitými elementy pro zpestření výuky a pro větší názornost.
- 7) Pracovní listy
 - 8) Využití intranetu / internetu
 - 9) Fólie pro zpětný projektor v našem případě vizualizér
 - 10) Posledním bodem jsou učební pomůcky které prezentujeme pomocí didaktické techniky

4.3.1 Učebnice

Asi nejstarší didaktická pomůcka má i přes dnešní snahy výuku co nejvíce komputertizovat své pevné místo v českém školství. A není tomu divu, její nesporné výhody jsou v tom , že učebnice se dá ve výuce snadno aplikovat, k použití nepotřebujeme žádné další podpůrné zdroje, je poměrně snadno finančně dostupná, není k ní zapotřebí dalšího programu či prezentace kterou by si musel pedagog připravovat do hodiny.

Ovšem její nevýhodou je to, že jen těžko drží krok s dnešními studenty. Učebnice je pro ně příliš fadním nosičem informací a tak jen těžko udrží jejich pozornost a o zábavné formě učení v podstatě není možné mluvit. Problém, je i v tom že mladí lidé / studenti si pomalu odvykají získávat informace četbou / studiem knih, všechny potřebné informace získávají pro ně „snositelnějším“ způsobem sebevzdělání a to například pomocí internetu a televizního vysílání. Problém tedy není v tom jestli učebnice používat nebo ne ale spíše jak jejich vysokou užitnou

hodnotu přiblížit i studentům. Dle zkušeností je toto možné pouze při kreativně připraveném vyučování, kde je učebnice provázána s dalšími informačními kanály a médii. Toto provázání několika typů didaktických technologií a pomůcek umožňuje snadnější pochopení látky.

Daný předmět (seminář z cestovního ruchu) je toho dobrým příkladem. Je zde jakási nutnost využívat co nejvíce vzájemně propojených médií aby byla vysvětlovaná látka pochopena správně a zároveň komplexně. Proto bych v semináři doporučovala učebnici jak k samostudiu studentů (u jiných nosičů jsou studenti odkázáni pouze na své zápisky, které nemusejí obsahovat nejdůležitější body učiva), také jako podklad pro výklad pedagoga. V neposlední řadě můžeme učebnici využít jako zdroj materiálů který je možné převést do jiného media, které můžeme zároveň obohatit o své praktické zkušenosti, úpravami přidat látce na atraktivitě, dalším důležitým aspektem této přípravy je také zařazení aktuálních informací do staršího učebnicového textu.

Pro studenty je přínosné také vyplnění předem připravených pracovních listů podle učebního textu. Tato metoda je jakousi modifikací klasického zápisu do sešitu, s tím rozdílem, že pedagog má díky přípravě pracovního listu možnost cíleně ovlivňovat žáka a dovést ho k nejdůležitějším bodům probírané látky. (Více viz bod 7 - pracovní listy) Při práci s učebnicí je dobré mimo již zmíněná doporučení dodržovat také didaktické zřetele, které jsou ve výuce velmi důležité. Zároveň je na každém učiteli jak moc, či vůbec bude učebnici používat, ovšem dle mého názoru je učebnice, zvláště pak v praktickém vyučování, velmi cennou pomůckou a další použití didaktické techniky je dobré ale vždy se opírá o informace a strukturu získanou právě z učebnic.

4.3.2 Vizualizér

Vizualizér je velmi hojně využívanou didaktickou technikou a to pro svoje poměrně široké využití. Jeho schopnosti zobrazovat pomocí propojení s PC a interaktivní tabulí nebo promítací plochou nejrozumnější druhy materiálů je možné využít v mnoha různě zaměřených předmětech ale zvláště pak v praktické výuce. V praktické výuce je totiž nutné studentům předkládat mnoho druhů názorných pomůcek tak aby odpovídaly právě probíranému učivu. Pomocí vizualizéru má pedagog možnost využívat většiny druhů názorných pomůcek (průhledné folie, neprůhledné materiály, modely, zmenšeniny a vzácné nebo nebezpečné exponáty

kteře by se mohly poničit či zranit studenty). Tato jeho vlastnost je v předmětu Seminář z cestovního ruchu (dále jen SCR) velmi významná, umožňuje učitelů předvést více méně jakoukoliv pomůcku zároveň všem žákům, s jednotným výkladem. Tímto ušetří mnoho času který by jinak byl potřeba ke kolování pomůcky po třídě a jejímu opakovanému popisu. Takto prezentovaná pomůcka je vhodným zpestřením výuky a zároveň nedochází ve třídě k nekázni působené učitelovou dočasnou nepozorností která může vzniknout právě díky opakovanému výkladu jednotlivým skupinám ve třídě.

Pro výuku SCR je vizualizér vhodný pro zobrazování předem připravených průsvitných folií, Letáček cestovních kancelářů, AČCKA, letáky EU...

Prezentace žákovských prací - cvičební letáky

Neprůsvitné materiály (využití při práci s učebnicí, fotografiemi, mapami atd.)

Využití vizualizéru je výhodou jak pro studenta tak pro žáka.

Pedagog ocení jednoduchost s jakou je možné připravit si folii před výukou oproti složitým nákresům na tabuli.

Navíc tuto folii je možné využívat opakovaně vždy pro souběžné ročníky. Ale i žáci pro žáky má vizualizér svoje plus. Vizualní pomůcky jsou pro studenty dale lépe pochopitelné, zapamatovatelné, přinášejí změnu do klasické výuky.

Obrázek 7: Využití vizualizéru ve výuce

4.3.3 Powerpointová prezentace

Powerpointové prezentace jsou známé především jako nástroj pro prezentování informací na firemních poradách, školeních a dalších akcích spojených s prezentací stanovených cílů a jejich dílčího plnění.

Ale tento chytrý a snadno užitelný program je možné využívat i ve školství. Svým založením totiž sdružuje velké množství informací které lze studentům dále předkládat zábavnější a pochopitelnější formou. Zvláště vhodný je pak tento program pro výuku praktického vyučování. Právě zde je možné zkombinovat učební text

z učebnice, materiály z internetu s klikatelnými linky, videozáznam z praktického vyučování popřípadě doplnit fotografiemi s určitým zaměřením a použít je možné i zvukovou stopu. Tento kompaktní materiál nám pak umožňuje barvitý výklad doplněný jak o vizuální tak i audio složku. Učivo se stává snadněji zapamatovatelné a zároveň učí studenty přijímat důležité informace a třídit je od informací méně podstatných. Jak z textu vyplývá je vhodné tento druh prezentace používat tam kde je to nutností díky několika kanálům ze kterých čerpáme informace nestejného druhu /založení. Takováto témata, kde je třeba zkombinovat několik druhů informací nalezneme i v SCR. Je to předmět ve kterém je často potřeba vysvětlovat látku která je v souvislosti například se zákony a doporučeními, standardy apod. Samotná monologická metoda není pro tyto typy informací nejlepším způsobem předávání, je lépe tyto informace zpracovat, vytvořit konspekt a tento pak vložit jako text do prezentace. Získáme tím čas a učivo nabude na hutnosti a přehlednosti - získá tím jak učitel tak žák.

Dále pokud je třeba doplnit další informace kterým by konspekt svým založením nevyhovoval můžeme použít tzv. link. Jedná se o hypertextový odkaz který lze vložit do textu a zajistit si tím (pokud máme připojení na internet) okamžité přesměrování na danou stránku s požadovaným textem či jiným odkazem. Je to praktický způsob jak prezentaci obohatit o exaktní informace které není nutné přepisovat a kopírovat. Ušetříme čas který by zabralo vyhledávání v internetovém vyhledávači podle hesel a které by mohlo mít neblahé následky na kázeň a pozornost v hodině.

Dalším typem materiálů vhodných pro vytvoření prezentace v powerpointu jsou fotografie, videonahrávky a soubory získané skenováním materiálů.

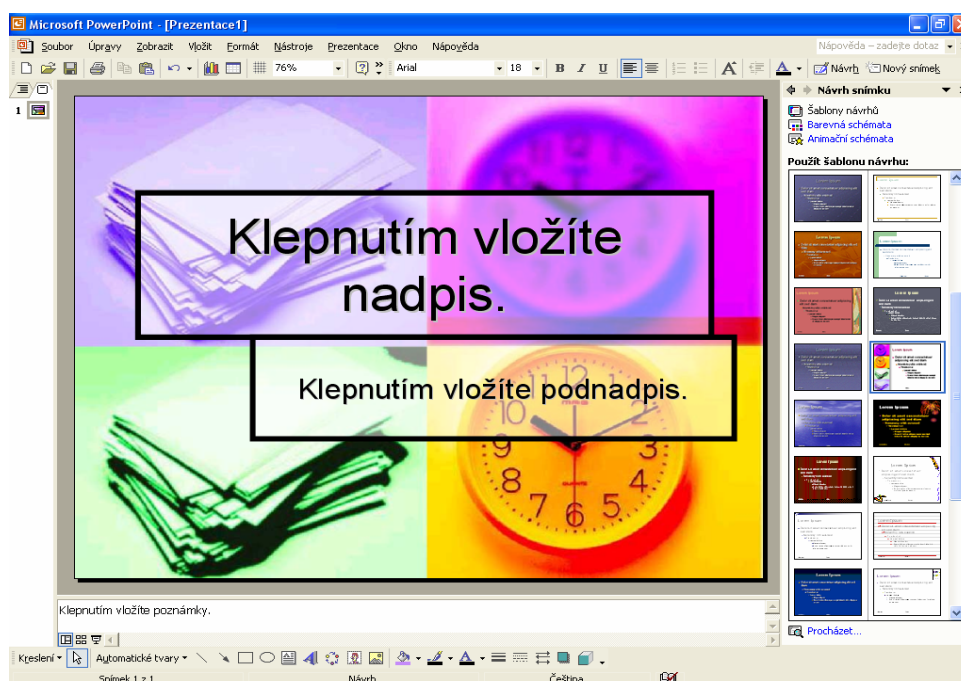
Fotografie i videonahrávky mohou být velmi přínosné pro hodiny praktického vyučování (viz bod č.4 a 5) my se jimi teď ale budeme zabývat pouze jako součástí PP prezentace kde také hrají svoji důležitou roli. Navazují na text v prezentaci a dodávají jí názornosti, nejasným částem pomáhají k snadnějšímu pochopení. Z didaktického hlediska je vhodné zařazovat fotografie a krátké videosekvence z praxe tak, aby studenty nerozptylovaly ale pouze aby exaktně objasňovaly a podporovaly látku vysvětlovanou písemnou formou.

Takovéto formy pedagog ve výuce doplňuje věcným popisem, popřípadě může zopakovat výklad který se k fotografií / videosekvenci vztahuje. Dochází tak názorně společně se zopakováním učiva k fixaci nové látky.

Za tímto účelem a stejným způsobem můžeme využít i materiálů získaných skenováním. (brožury, letáky, odborné texty..) Vytěsníme tak zbytečné a zdlouhavé přepisování textů a náklady na fotokopie, kterými by bylo možné tyto materiály v PPP nahradit. Vše je tedy možno prezentovat centrálně a bez časových a finančních ztrát. Příprava takovéto prezentace i přes její snadné tvoření je časově náročnější, toto je ale nahrazeno možností prezentaci stále používat znova ve všech třídách stejného ročníku v nezměněné podobě. Drobné úpravy a novelizace je možné velmi rychle a snadno aktualizovat.

Důležitým didaktickým faktorem ale musí zůstat výběr materiálů, (výběr jen kvalitních, ověřených a aktuálních informací) správné využívání didaktické techniky (zřetel na didaktické zásady), zásady pro práci s touto technikou a další. Jedním z nejdůležitějších faktorů je uvědomění si že hlavním cílem je pochopení a zafixování nové látky žákům a nikoliv co nejpestřejší prezentace.

Postupujeme tedy s rozvahou a do prezentace zahrnujeme jen opravdu důležité informace a média která mohou být při výkladu / studiu nezbytná, potřebná nebo vhodná a to jak svojí sdělnou hodnotou tak i svojí formou. Vždy využíváme tu nejvhodnější formu materiálů tak aby bylo zajištěno dosahování stanovených didaktických cílů.

Obrázek 8: Tvorba Powerpointové prezentace je velmi snadná a přehledná

4.3.4 Dataprojektor

Abychom mohli do výuky praktického vyučování začlenit výše zmíněnou didaktickou techniku (vizualizér, powerpointovou prezentaci ale i některé další prostředky jako např. interaktivní tabuli a DVD přehrávač) je nutné začlenit do konceptu multimediální třídy pro výuku semináře z cestovního ruchu také dataprojektor.

Dataprojektor umožňuje snímat plochu počítače - pedagog tak může veškeré úkony tímto způsobem prezentovat najednou celé třídě. Tato vlastnost zároveň umožňuje sledování jakékoliv akce kterou vidí pedagog na svém monitoru. Je tedy možné prostřednictvím dataprojektoru sledovat PP prezentaci, DVD záznam, obraz získaný použitím vizualizéru, vyhledávání na internetu a práci v různých aplikacích potřebných pro výuku.

Pro výuku semináře z cestovního ruchu je dataprojektor velmi významným pomocníkem pedagoga. Umožňuje mu mimo již zmíněné sledování plochy počítače také napojení na většinu moderních didaktických pomůcek. Toto spojení je pak velmi široce použitelné ve výuce díky svému rozsahu možností prezentace a využití.

Dataprojektor ve výuce SCR používáme :

- 1) Jako promítací techniku - umožňuje přehrávání DVD nosičů, souborů uložených na počítači či na síti, využití k prohlédnutí žákovských fotografií a videa (z praxe)
- 2) Techniku, která nám umožňuje práci s interaktivní tabulí (kvízy, doplňovačky, pracovní listy, znázornění map a pod.)
- 3) Vhodný je pro využití ve všech částech vyučovacího procesu, pomáhá s prezentací, můžeme ho využívat ale také pro zadávání sam. prací, domácích úkolů, určitý typ didaktických testů a žákovských prezentací.
- 4) Pokud je dataprojektor vybaven i dálkovým ovládáním znamená to pro pedagoga další snad. a užší komunikaci s žákem během výkladu učiva.
- 5) Vhodné je též (zvláště ve větších třídách) data projektor doplnit možností připojení k audiosystému (reprosoustava) a mikrofónem.

Obrázek 9: Přenosný typ dataprojektoru

4.3.5 Video / DVD rekordér / přehrávač

Didaktická technika sloužící k přehrávání a nahrávání filmového materiálu. Předpokládá se připojení na televizi, monitor, či dataprojektor s promítacím plátnem nebo interaktivní tabuli.

Význam videa a DVD záznamů je pro výuku praktického předmětu velmi důležitý. Jako klíčový vidím jeho přínos možnosti zaznamenávat praktické vyučování žáků a po té je díky DVD nebo video přehrávači znovu přehrávat celé třídy. Tento postup názorného předvedení chyby je velmi výhodný:

1) Umožňuje studentům vidět vlastní chyby - pedagog každou chybu zdůrazní a přesně popíše, dobré je záznam pouštět v pomalejším režimu přehrávání aby bylo vše zřetelné a názorné.

2) Po předvedení záznamu kde je viditelná chyba by měl následovat záznam který je bezchybný aby se žákům zafixoval správný postup můžeme záznam ještě jednou zopakovat.

3) Mají li studenti otázky k probírané tématice je možné pomocí nahrávek vše ještě jednou vysvětlit a doprovodit nahrávkou ale ve zpomaleném režimu přehrávání a s opětovným výkladem. Můžeme se také soustředit na jednu konkrétní část a tento úsek zopakovat pro lepší pochopení.

4) Tento styl názorné výuky je možné kombinovat podobně jako powerpointovou prezentaci s pracovními listy (více viz bod číslo 7). Odpadá tak pasivní sledování filmového materiálu a žák je podvědomě vtažen do děje a je nucen jej sledovat, dále si zaznamenává všechny potřebné informace do svého pracovního listu. Toto jej zároveň připravuje na samostatný výtah, který je použit jako zápis z hodiny.

Tento systém považuji za velmi vhodný pro výuku semináře z cestovního ruchu.

4.3.6 Interaktivní tabule

Princip fungování interaktivní tabule jsme si vysvětlili již dříve (velká interaktivní plocha, ke které je připojeno PC a dataprojektor). Projektor promítá obraz z plochy počítače na povrch tabule tak jako je tomu i u vizualizéru.

Ale u interaktivní tabule možnosti využití nekončí pouze přenášením obrazu na tabuli, obraz se stává ovladatelný pouhým prstem, k záznamu na tabuli se používá

opět pouze prst nebo speciální fix (i v barevném provedení). Prostřednictvím tabule je možné i ovládání počítače nebo využití některé z nepřeberného množství aplikací, které nabízí softwarové vybavení interaktivní tabule. Interaktivní tabule jsou zatím v české školství poměrně novým jevem ale jejich počet velmi rychle roste. Oblibu si tabule získaly především svým širokým spektrem možností využití ale hlavně svojí snadnou ovladatelností. Využití má interaktivní tabule i v praktickém vyučování, kde je využívána jednak jako didaktická technika stmelující informace získané z různých zdrojů a jednak také jako velmi pružná, inovativní, kreativní a zábavná forma vyučování. Dává učiteli možnost prezentace doplňovat linky které lze v reálném čase rozkliknout a využít informací uložených na internetových serverech stejně jako těch uložených ve složkách pedagoga. Možné je i využití tzv. sdílených souborů které si poskytují učitelé využívající interaktivní tabule navzájem na vyhrazených webech např. www.veskole.cz

Bohužel seminář z cestovního ruchu je poměrně specifický předmět a proto učitel nemůže počítat s vypracovanými přípravami a veškerá příprava je na něm. Měl by mít na paměti, že tabule je pouze prostředkem k prezentaci připravených příprav a ne hlavním objektem výuky.

Zároveň je dobré uplatňovat při práci s tabulí svoji kreativitu, či se poučit na speciálních školeních o práci s touto technikou. Doporučuji také studium problematiky jak znázorňovat nevizuální a abstraktní pojmy vizuálně a srozumitelně. Za aktivní přístup k práci s tímto médiem bude pedagog odměněn zájmem studentů jak o nový technický prvek tak o svěže zpracované materiály které bude jejím prostřednictvím prezentovat.

Další výhody využívání tabule jsou například ^B:

Pedagog se může připravovat na výuku pomocí interaktivní tabule i v pohodlí svého domova díky multilicenčním balíčkům.

Ve srovnání se všemi klasickými tabulemi je práce velmi snadná a čistá (prach z křídly je minulostí stejně jako mazání tabule, snadná údržba tabule)

Pedagoga si může uložit rozdělanou práci a příští hodinu se k ní vrátit. Popřípadě využít materiál z výkladu k opakování, zadávání domácích úkolů.

Kdykoli je možné do zápisu na tabuli přidat prázdnou stránku, aniž by bylo nutné něco smazat.

K ovládání tabule je potřeba opravdu jen Váš prst.

Přípravy a pomocné soubory včetně odkazů jsou uchovávány pohromadě a je tedy snadné jejich opětovné nalezení a znovupoužití.

4.3.7 Pracovní listy

Již mnohokrát zmiňované pracovní listy jsou specifický druh pomůcky. Z mého pohledu je to určitý kompromis mezi používáním záznamu do sešitu, prací s učebnicí či jiným médiem a pracovním sešitem. Při práci s pracovním listem totiž využíváte trochu od každého a je na každém studentovi aby si z informací vybral jen ty nejdůležitější. Tímto je student nucen samostatně uvažovat a pracovat samostatně. Výběr toho co je a není důležité je přece jen usměrňováno otázkami které učitel v pracovním listě požaduje zodpovědět.

Pracovní list je arch papíru který je předem připraven vyučujícím pedagogem jako jakési vodítko pro studium aktuální látky. List obsahuje několik otázek, které vyučující cíleně zmiňuje tak aby jim bylo věnováno dostatek pozornosti, také zdroj ze kterého by měli žáci čerpat informace a zadání samostatného úkolu. Dostatek místa je i pro vlastní výpisky studentů.

Takto připravený arch / pracovní list je rozmnožen tak aby každý ze studentů měl svoji kopii, zároveň jedna kopie zůstane učiteli pro kontrolu plnění zadaných úkolů. Pracovní list je ale pouhým doplňkem výuky, jeho používání má význam pouze v kombinaci s jinými učebními pomůckami či didaktickou technikou.

Pro účely výuky semináře z CR je vhodné používat pracovní list zároveň s prezentací v powerpointu, videem, interaktivní tabulí a také učebnicí. Mimo již zmíněná pozitiva, která skýtá práce s pracovními listy je zde ještě jedna výhoda. Pokud není látka kterou je nutné aby si studenti doma nastudovali na pro ně nedostupném místě, či je-li náčrt nebo obraz na překreslení do sešitu moc obtížný je vhodná chvíle pro využití pracovních listů. Překreslení již nebude nutné díky hromadnému zkopírování. Graf, obrazec nebo jiný objekt si pak studenti už jen sami popíší aby došlo k fixaci a společně s dalšími informacemi které si zapsali na pracovní list si vše založí do složky pracovních listů či vlepí do svého sešitu. Mají tak veškeré informace stále při sobě pro případ studia, opakování apod. Důraz je kladen na samostatné vypracování pracovních listů.

4.3.8 Internet / intranet

Internetová síť se v dnešní době týká snad opravdu každé lidské činnosti a tím také každého z nás. Je tedy dobré tento fenomén začlenit i do výuky odborných a praktických předmětů aby pak jako absolventi mohli obstát v početné konkurenci. Je třeba mít alespoň uživatelské znalosti využívání internetu, jelikož díky své rozsáhlosti skýtá síť internet nepřeberné množství informací, které můžeme využít i pro výuku praktického vyučování. Internetovou síť využívá pedagog při tvorbě svých příprav, prezentací a aktualizaci starších údajů. V podstatě je na ní závislý i v případě kdy pracuje s interaktivní tabulí či má ve své prezentaci obsažený odkaz na internetové stránky. Toto je podmíněno připojením k internetu. V rámci výuky je možné využívat i intranet - tzv. lokální síť internetu, která slouží pouze pro potřeby ústavu a jeho zaměstnanců, ukládání souborů, soubory které je možné využít k výuce.

Studenti možností využití internetu využívají velmi často při samostatné práci a plnění domácích úkolů, tvorba referátů a podobně.

Ale pozor, ne všechny informace které je možné na internetu nalézt jsou pravdivé a tudíž je nemůžeme použít pro didaktické účely. Informace získané z jiných zdrojů než jsou učebnice nebo odborné časopisy je nutné vždy ověřit!

4.3.9 Fólie pro vizualizér / zpětný projektor

Vzhledem k tomu že většina tříd disponuje zpětným projektorem, ty modernější školy a třídy již vlastní novější model - vizualizér je využívání folií stále aktuální. Právě díky velkému rozšíření této didaktické techniky jsou folie stálým účastníkem vyučovacího procesu. Nejinak je tomu i při výuce praktického vyučování, kde mají folie také své místo. Využíváme jich pro snadnější vyložení látky, můžeme je doplnit různými vizuálními informacemi, vlastními doporučeními, grafy apod. Folie nám dávají možnost jak stmelit vizuální a nevizuální informace. Vhodné jsou také pro tzv. vývojové obrazce, kde je možné pomocí předem připravených průsvitek, které budeme klást na sebe znázorňovat pohyb a vývoj.

Systém práce s průsvitnou folií je plněn závislý na zkušenostech a rozhodnutí pedagoga. Je možné lehčí obrazce kreslit přímo v hodině na poosvětlené ploše zpětného projektoru nebo si například těžší nákresy a text připravovat před hodinou. Na jeho rozhodnutí také závisí zda bude průsvitné folie popisovat vlastnoručně, nebo

jestli použije speciální druh folie a bude k přípravě používat textový editor a následně vše vytiskne na laserové tiskárně. Takto se vyhneme složitému opravování ručně napsaného textu, vše můžeme opravit ještě v textovém editoru a teprve po kontrole můžeme tisknout. I pozdější aktualizace stávajících folií je snadnější - uložené texty jen opravíme a znovu vytiskneme. Díky speciální folii je pak snazší i uchovávání a skladování. Takto připravené folie jsou vhodným doplňkem v hodinách praktického vyučování, usnadňují totiž práci učiteli (odpadá opakované psaní důležitých informací na tabuli) navíc důležité informace je možné v textu oddělit zvýrazněním. Tato metoda je vhodná díky své jednoduchosti tvoření jednotlivých folií. V předmětu Seminář z CR je využívána především pro znázornění grafů, tabulek, textů, které nejsou jinak studentům k dispozici a v neposlední řadě obrázků které by bylo problematické zachytit na tabuli. (pro přenesení složitého obrazce je možné použít scanner nebo internetové zdroje a ty pak vložit do souboru který posléze vytiskneme na připravenou folii). Z těchto folií je možné připravit pro studenty kopie ofocení. Pro vlastní potřebu (příprava k výkladu) můžeme využít text připravený pro tisk na folii ale vytištěný na běžném papíře.

4.3.10 Učební pomůcky prezentované didaktickou technikou + software

Do této skupiny bych zařadila veškeré učební pomůcky, které je možné využít / prezentovat pouze za podpory didaktické techniky. Patří sem například výukové filmy na videokazetách, didaktické nahrávky na CD, DVD a kazetových nosičích, výukový CD-Rom.

Dále také materiály prezentované pomocí vizualizéru (letáčky, materiály z praxe, průsvitné folie, fotografie..), připojení k internetové /intranetové síti, licenční softwarové vybavení (PC, interaktivní tabule,..) a výukové programy k interaktivní tabuli, buďto koupené, nebo vytvořené pedagogem). Všechny tyto učební pomůcky jsou pro výuku semináře z cestovního ruchu potřebné a jejich propojení na didaktickou techniku je tedy nezbytné. Důležitým faktorem v tomto směru tedy zůstává jak kreativně a zajímavě tyto učební pomůcky prezentovat studentům tak aby plně plnily svůj úkol.

Poznámka:

Některé z výše zmíněných didaktických technik (videopřehrávač / rekordér, zpětný projektor, klasická tabule) považujeme dnes již za zastaralé a spíše na ústupu. Ale i přesto jsem tuto techniku zařadila do svého přehledu didaktické techniky a to z důvodů jeho úplnosti. Také je pravdou, že na velké části SOŠ a SOU je tato technika stále jedinou alternativou „moderní didaktické techniky.“

Závěr

Tato práce si kladla několik dílčích úkolů které se měly navzájem doplňovat a tvořit tak jedno centrální téma. Tímto tématem jsou možnosti využití učebních pomůcek a didaktické techniky ve výuce praktického vyučování. Jak již sám název napovídá jedná se o poměrně širokou oblast, navíc lze tuto problematiku uchopit hned několika směry a několika různými možnostmi zpracování.

Dle mého názoru je však nejdůležitějším aspektem této práce shromáždění co největšího počtu informací a přístupů, kterými lze specifikovat jednotlivé didaktické pomůcky a jejich využití při práci pedagoga. Dalším úkolem který jsem si stanovila pro tuto práci bylo aby nezůstávalo jen u pouhého funkčního popisu didaktické techniky a učebních pomůcek, ale ba naopak aby byla objasněna co největší plocha možností využívání této techniky a zároveň jsem kladla důraz na didaktické aspekty pro práci s ní.

Díky této práci, troufám si říct, vznikl v praktické části ucelený přehled materiální techniky, vysvětleno bylo i její rozdělení do skupin a následná identifikace didaktické techniky a učebních pomůcek. Jak je již zmíněno výše, všechno je doplněno přehledy o možném praktickém využití v různých částech výuky a o důležité aspekty didakticky správného využívání této techniky. Jelikož jak tato práce potvrzuje je nezbytné, pokud již pracujeme s didaktickou technikou, plně využívat jejích didaktických možností ale pouze správnou cestou a s ohledem na didaktické zřetele které tato činnost musí obsahovat.

V další části práce jsem se zaměřila na využívání didaktické techniky pro výuku odborného předmětu, pro který jsem navrhla imaginární multimediální třídu s nevhodnějším vybavením, které plně odpovídá všem požadavkům kladeným na výuku v takovéto třídě.

Dále se práce zabývá nejvhodnějším způsobem využíváním různých druhů didaktické techniky / učebních pomůcek pro výuku odborného předmětu - seminář z cestovního ruchu. Představuje ucelený soubor techniky, kterou považuji za nejvhodnější k výuce tohoto předmětu, tak aby byla využívána efektivně.

Tato práce splnila cíl, který jí byl stanoven. Může být považována za příručku pro uživatele didaktické techniky začátečníky a pomáhat jim zvládnout jednotlivé nástrahy práce s didaktickou technikou, nebo ji obohatit či zefektivnit.

Vzhledem k obrovskému rozvoji který je typický pro informační technologie, elektroniku a další přístroje které je možné zahrnout do problematiky didaktické techniky je důležité soustředit se pouze na ty nejvhodnější z těchto prostředků, tak aby bylo možné jich využívat co nejefektivněji. Vývoj moderních technologií bychom samozřejmě jako pedagogové měli sledovat ale vzhledem k obsáhlosti a rychlému zastarávání informací je to velmi obtížný úkol. Každý pedagog by však měl tyto moderní „trendy“ sledovat jak ve svém tak i v zájmu svých studentů, tak aby jim mohl poskytnout kvalitní výuku.

Pro další studium / práci bych doporučovala věnovat se například průzkumu na téma mínění a zkušeností týkajících se využití moderní didaktické techniky ve výuce praktického vyučování a to jak u učitelů tak i studentů českých středních škol a učilišť. Tak bychom mohli získat přehled o reálném a vhodném využívání didaktické techniky a učebních pomůcek ve výuce praktického vyučování a o jejich dalších možnostech využití.

Anotace

Tato bakalářská práce zpracovává téma didaktické techniky a učebních pomůcek v praktickém vyučování. Zabývá se rozdělením, popisem a následnou identifikací jednotlivých prostředků. V praktické části tato práce pojednává o identifikaci nejvhodnějších materiálních prostředků pro výuku praktického vyučování, konkrétně pro předmět Seminář z cestovního ruchu. Dále upozorňuje na didaktické zřetele a metodikou využívání didaktické techniky ve výuce.

Summary

This bachelor thesis deal with subject of educational technology and teaching materials in practice teaching. Deal with division, by description and sequential identification various resources. Practical part of this thesis treat of identification the most suitable material instruments for school teaching, concretly for subject seminar of tourism. Next alert to didactic consideration and methodology using up the educational technology into school teaching.

Klíčová slova

Didaktická technika, učební pomůcky, praktické vyučování

Key words

Didactic technic, teaching gadgets, practical classes

Použitá literatura

- 1) **Stojan, M.** *Učebna v systému řízení výchovně vzdělávacího procesu*, Brno: Univerzita J. E. Purkyně, 1986.
- 2) **Wahla, A.** *Učební pomůcky a didaktická technika ve výchovně vzdělávacím procesu*. Praha: Ústav školských informací při MŠ ČSR, 1977.
- 3) **Jůva, V.** *Základy pedagogiky*. Brno: UJEP, 1972
- 4) **Jůva, V.** *Obecná pedagogika*. Brno: UJEP, 1976
- 5) **Lokšová, I., Lokša, J.** *Tvořivé vyučování*. Praha: Grada Publishing, 2003. ISBN 80-247- 0374-2
- 6) **Orieška, J.** *Metodika činnosti průvodce cestovního ruchu*. Praha: Idea Servis, 2007. ISBN 978-80-85970-57-9
- 7) **Dluhoš, J., Vaníček, K.** *Kapitoly z metodiky využití pomůcek a didaktické techniky ve výuce*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostrava, 1976.
- 8) **Rambousek, V.** *Technické výukové prostředky (pracovní materiály – I.)*. Praha: UK, 1990. ISBN 80-7066-227-1
- 9) **Čadílek, M., Loveček, A.** *Didaktika odborných předmětů*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2003
- 10) **Kalous, Z., Obst, O.** *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-253
- 11) **Petty, G.** *Moderní vyučování*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-80-7178-681-0
- 12) **Průcha, J.** *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-631-4
- 13) **Sak, P. a kol.** *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. Praha: Portál 2007. ISBN 978-80-7367-230-0

Zdroje internet:

- A. DVOŘÁK Dominik. Učebnice – nepřátelé, nebo spojenci?. Učitelské noviny [online]. 2009, [cit. 2009-02-04]. Dostupné z [www:
http://www.ucitelskenoviny.cz/obsah_clanku.php?vydani=41&rok=05&odkaz=
=ucebnice.htm](http://www.ucitelskenoviny.cz/obsah_clanku.php?vydani=41&rok=05&odkaz=ucebnice.htm). ISSN: 0139-5718;
- B. BISKUPOVÁ Veronika. Zkušenosti s využitím SMART Boardu ve výuce matematiky na 2. stupni [online]. 2009, [cit. 2009-02-10]. Dostupné z [www:
<http://www.veskole.cz/\(Ojg1\)/a2549_zkusenosti-s-vyuzitim-smart-boardu-
ve-vyuce-matematiky-na-2-stupni.html>](http://www.veskole.cz/(Ojg1)/a2549_zkusenosti-s-vyuzitim-smart-boardu-ve-vyuce-matematiky-na-2-stupni.html);
- C. Ve škole [online]. c2009 [cit. 2009-01-06]. Dostupné z [www:
<http://www.veskole.cz>](http://www.veskole.cz);
- D. Úspěšná prezentace [online]. c2009 [cit. 2009-02-11]. Dostupné z [www:
<http://www.uspesnaprezentace.cz/pomucky-a-technika/vizualizer/>](http://www.uspesnaprezentace.cz/pomucky-a-technika/vizualizer/);
- E. PROFIMEDIA Interactive Learning [online]. c2009 [cit. 2009-03-02]. Dostupné z [www:
<http://www.activboard.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=7
0&Itemid=51>](http://www.activboard.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=70&Itemid=51);
- F. Hotelová škola, Teplice [online]. c2009 [cit. 2009-02-16]. Dostupné z [www:
<http://www.hotelovkatp.cz/?q=node/39>](http://www.hotelovkatp.cz/?q=node/39);
- G. Kola.czechian.net [online]. c2009 [cit. 2009-03-01]. Dostupné z [www:
<http://www.kola.czechian.net/htm/slovník.htm>](http://www.kola.czechian.net/htm/slovník.htm)
- H. Thomas Cook [online]. c2009 [cit. 2009-03-12]. Dostupné z [www:
<http://www.svycarsko.com/thomas-cook/>](http://www.svycarsko.com/thomas-cook/)

Seznam obrázků

<i>Obrázek 1: Různé typy vizualizérů</i>	<i>17</i>
<i>Obrázek 2: Dataprojektory vhodné pro školní využití</i>	<i>18</i>
<i>Obrázek 3: Ukázka z výukového programu zaměřeného na interaktivní tabule.....</i>	<i>19</i>
<i>Obrázek 4: Zobrazení interaktivní formy výuky.....</i>	<i>20</i>
<i>Obrázek 5: Využití interaktivní tabule pro výuku cizího jazyka (audiovizuální technika)</i>	<i>23</i>
<i>Obrázek 6: Komponenty did. techniky vhodné k vybavení interaktivní učebny.....</i>	<i>34</i>
<i>Obrázek 7: Využití vizualizéru ve výuce</i>	<i>38</i>
<i>Obrázek 8: Tvorba Powerpointové prezentace je velmi snadná a přehledná</i>	<i>40</i>
<i>Obrázek 9: Přenosný typ dataprojektoru</i>	<i>41</i>

Seznam příloh

Příloha č. 1 *příklad Powerpointové prezentace - Historie průvodcovské činnosti*

Příloha č. 2 *pracovní list*

Příloha č. 3 *návrh průsvitné folie pro zpětný projektor nebo vizualizér*

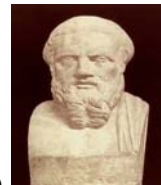
Příloha č. 1

Powerpointové prezentace na téma Historie průvodcovské činnosti ⁶

Počátky cestovního ruchu

- Vznik a vývoj průvodcovské činnosti je spojen se vznikem a vývojem cestovního ruchu.
- Za nejstarší cestovatele jsou považováni Řekové a Egypťané.
- Důvodem prvních cest byly společensko-ekonomické podmínky (obchod, zdraví, odpočinek, sport, kultura..)
- 1. historický cestopis pochází od řeckého dějepisce Hérodota (r. 480-420 př.n.l.), kde jako první při svých cestách popisuje obyvatelstvo, způsob života, historické památky, stravu a v neposlední řadě také možnosti ubytování. (Oblast středozemního moře)

- Obsah průvodcovské činnosti se začíná naplňovat až ve středověku, kdy se razantně zvyšuje počet cestujících lidí.
- Cestování patří ke společenskému bontonu středních a vyšších vrstev obyvatelstva.
- Rozvoj cestovního ruchu vyslanců v diplomatických službách – cesty dlouhodobějšího charakteru. Bylo tedy nutné využívat v neznámých krajích služeb průvodců (potulní učenci a chudí studenti), kteří dobře znali danou oblast (znalost místních zvyků, jazyka,..)
- Tito „průvodci“ pak mohli získat doporučení, které jim usnadňovalo získání dalšího zaměstnání v tomto oboru.
- Dále se využívalo služeb mnichů a kněží za účelem návštěvy poutních a svatých míst.

19. stol. a jeho vliv na průvodcovskou činnost

- Cestovní ruch stejně jako průvodcovská činnost v 19. stol. díky velkému rozvoji dopravy a průmyslu značný rozmach.
- Nový druh průvodcovské činnosti – 1841 se uskutečnil první hromadný zájezd a to u příležitosti otevření železniční tratě z Derby do Rugby.
- Organizátorem byl Thomas Cook, ten je také považován za zakladatele 1. cestovní kanceláře.
- Mezi cookovy průkopnické akce v cestovním ruchu řadíme také úspěšné uspořádání zájezdu pro 16 500 účastníků na mezinárodní průmyslovou výstavu a také zorganizování první cesty kolem světa za 222 dní

- Další informace o Tomasi Cookovi na <http://www.svycarsko.com/thomas-cook/>

Služby poskytované cestovní kanceláří

- **Z hlediska charakteru cestovního ruchu rozlišujeme dvě hlavní skupiny služeb CK**
- **A) Služby hlavní**
(doprava, ubytování, stravování)
- **B) Služby vedlejší**
(fakultativní výlety, výpůjčky, prohlídky – většinou placené)
- **Hlavní činností CK je:**

organizace zájezdů a pobytů,
zprostředkování dopravy,
ubytování,
stravování a zajištění průvodce

Základní kvalifikace průvodce cestovního ruchu

Příloha č. 2

Příklad pracovního listu k problematice Historie průvodcovské činnosti

Tento pracovní list by mohl být použit ve výkladové hodině jako substitut běžného zápisu do sešitu. Informace pro vyplnění pracovního listu získají studenti z Powerpointové prezentace a část informací a z učebnice.

Téma: Historie a vývoj průvodcovské činnosti

Hodina: 9,10,11

Vypracujte pomocí informací z: 1)Powerpointová prezentace na dané téma
2)Učebnice (metodika činnosti průvodce cestovního ruchu)⁶

1. Kdo byli první cestovatelé a za jakým účelem cestovali?

2. Jaké činnosti patřili průvodcovské činnosti v průběhu středověku, kdo je poskytoval?

3. Charakterizujte vývoj cestovního ruchu v období středověku / 19 století.

4. Kdo zorganizoval první společné výlety? Kam se konal první hromadný výlet?

5. Jak dělíme služby CK (u každého druhu uveďte příklad)

Samostatná práce: vypracujte výpisek z učebnice na téma Cestovní ruch v ČR a jeho historie

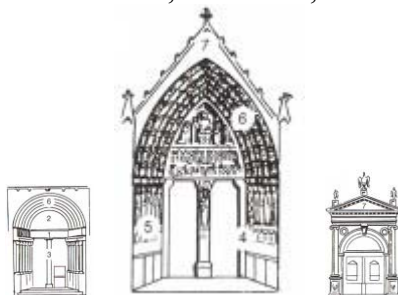
Příloha č. 3

Návrh průsvitné folie pro zpětný projektor nebo vizualizér

Vhodné pro výkladovou hodinu

Architektonické prvky památek

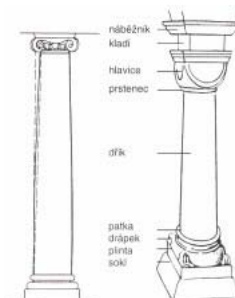
Portál: umělecky upravený vchod, vzorem byl římský triumfální oblouk; hlavní části portálu jsou: 1. nadedvěrní překlad, 2. tympanon, 3. dveřní pilíř, 4. ostění dveří, 5. šikmé ostění, 6. archivolta, 7. fronton, 8. rámování portálu.

románský sloh, 11./12.stol.; gotika, 13.stol.; renesance, 16.stol.

pozdní baroko, 1750; klasicismus, kolem 1800

Hlavice: hlavice sloupů, pilířů, pilastrů, v místě styku podpory a břemene. Typy hlavic: akantová, bosovaná, byzantská a raně křesťanská, cihlová kónusová, dórská, fantastická (baroko), figurální, hříbová, iónská, kalichová, korintská, listová, palmetová, pilastrová, renesanční, saská, toskánská, volutová, zoomorfní, atd.

Dórský řád - klasická hlavice (Atény, kolem roku 430 př. Kr.).

Iónský řád - archaická hlavice (Efesos, Artemidin chrám kolem roku 550 př. Kr.).

Korintský řád - hlavice s akanty a volutami (Didyma u Miléta, mladší Apollonův chrám, kolem roku 313 př. Kr.)